

ПЛАН РАЗВОЈА ГРАДА ПАНЧЕВА

2022 – 2028

На основу члана 9. Закона о планском систему Републике Србије («Службени гласник РС» број _____ 30/2018), чланова 20 и 32. Закона о локалној самоуправи («Службени гласник РС» број 47/2018) Страна | 2
члана 21. Статута града Панчева («Службени лист града Панчева» број 25/15-пречишћен
текст,12/16, 8/19, 16/19 и 2/21), и Одлуке о изради Плана развоја града Панчева 2022-28
(«Службени лист града Панчева» број 11/2021),

СКУПШТИНА ГРАДА ПАНЧЕВА на седници одржаној дана _____ 2022. године, доноси
План развоја града Панчева за период 2022-2028 године.

Листа скраћеница

РС	Република Србија
АПВ	Аутономна Покрајина Војводина
ЈЛС	Јединица локалне самоуправе
ЈКП	Јавно комунално предузеће
ЈП	Јавно предузеће
РЗС	Републички завод за статистику
РСД	Српски динар
ЕУ	Европска унија
УН	Уједињене нације
ЗоПС	Закон о планском систему
РСЈП	Републички секретаријат за јавне политике
ОЦД	Организације цивилног друштва
ММСП	Микро, мала и средња предузећа
ЈПП	Јавно-приватно партнерство
ЛУ	Локална управа
КД	Комуналне делатности

Садржај

Увод.....	5
Методологија израде Плана развоја.....	6
1. Преглед и анализа актуелног стања.....	9
1.1. Основни подаци о Панчеву.....	11
1.2. Кључни налази анализе актуелног стања.....	24
1.2.1. Анализа претходних и текућих јавних развојних политика ЈЛС Панчево.....	24
1.2.2. Кључни налази за област планирања „Привредни развој“.....	27
1.2.3. Кључни налази за област планирања „Социјални развој“.....	29
1.2.4. Кључни налази за област планирања „Инфраструктура и урбанистичко планирање“.....	32
1.2.5. Кључни налази за област планирања „Заштита животне средине“.....	34
1.2.6. Кључни налази за област планирања „Локална управа и комуналне делатности“.....	36
1.2.7. SWOT матрице по планским областима.....	38
2. Визија и правци развоја ЈЛС Панчево до 2028. године.....	43
3. Приоритетни циљеви развоја.....	44
4. Преглед мера за остварење циљева развоја.....	48
5. Механизам имплементације, праћења остварења, извештавања и вредновања Плана развоја.....	60
5.1. Имплементација Плана развоја.....	60
5.2. Праћење остварења, извештавање и вредновање учинака Плана развоја.....	60
Прилози – анекси.....	61

Увод

План развоја јединице локалне самоуправе у складу са *Законом о планском систему РС* (ЗоПС) представља плански документ највишег значаја за ниво градова и општина у Републици Србији.

Доношењем ЗоПС 2018. године успостављен је нови регулаторни оквир који обезбеђује синхронизован приступ планирању од републичког, преко покрајинског, до локалног нивоа управљања. Такође, ЗоПС успоставља конкретне надлежности свих учесника у планском систему, начин спровођења корака у планском циклусу и следеће врсте планских докумената по хијерархији обухвата и значајности:

- *Документи развојног планирања* (у које спада и План развоја ЈЛС као дугорочни плански документ који се доноси на период од најмање 7 година)
- *Документа јавних политика* (стратегије, програми, акциони планови, концепти)
- *Остали плански документи* (средњорочни планови, финансијски планови и др.)

У складу са наведеним, *План развоја града Панчева* представља кровни плански документ за ЈЛС Панчево, који се у овом планском циклусу по први пут доноси у складу са новом регулативом, а на основу кога ће се доносити други плански акти као што су стратегије, акциони планови, средњорочни планови и др.

Нови плански циклус започет је доношењем *Одлуке Скупштине Града о изради Плана развоја града Панчева за период 2022-2028* која је објављена 02.04.2021. год. у Службеном листу града Панчева бр.11/2021.

На основу ове Одлуке, Градско веће донело је *Решење о образовању Координационог тима за израду Плана развоја града Панчева*, који сачињава 22 представника градске управе, са конкретним надлежностима у управљању и координацији планским процесом.

Поступком јавне набавке бр. 157/2021 обезбеђена је подршка екстерног стручног тима Економског факултета из Београда и предузећа BDS Consulting из Београда и дефинисан пројектни задатак за израду Плана, који у складу са *Уредбом о обавезним елементима плана развоја АП Војводине и ЈЛС* („Сл. гласник РС“ број 107/2020) садржи следеће елементе:

- Увод
- Преглед и анализа постојећег стања;
- Визија, односно, жељено стање;
- Приоритетни циљеви развоја;
- Преглед и опис мера за остваривање приоритетних циљева које се детаљније разрађују документима јавних политика и средњорочним планом града Панчева;
- Начин спровођења, праћење спровођења, извештавања и вредновања Плана развоја града Панчева.

Методологија израде Плана развоја

Методологија израде Плана развоја ЈЛС, као и његове имплементације и мерења остварења дефинисана је ЗоПС-ом и пратећим уредбама:

- Уредба о обавезним елементима плана развоја аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе („Сл. гласник РС“ број 107/2020)
- Уредба о методологији управљања јавним политикама, анализи ефеката и садржају појединачних докумената („Сл. гласник РС“ број 8/2019)
- Уредба о методологији за израду средњорочних планова („Сл. гласник РС“ број 8/2019)

Новим регулаторним оквиром уводи се ред у досадашњи прилично стихијски и методолошки неуређени поступак доношења планова који нису били међусобно синхронизовани и нису имали успостављен систем мониторинга и евалуације ефеката реализације стратешких аката. Обзиром да се ради о новом систему, у циљу оспособљавања ЈЛС за његово спровођење на иницијативу Владе и РСЈП а у сарадњи са Немачком агенцијом за међународну сарадњу GIZ GmbH креиран је и документ „Смернице за израду планова развоја ЈЛС“ који на јасан и популаран начин учесницима планског процеса приближава одредбе Закона и Уредби и помаже методолошком разумевању и примени свих корака.

Поступак израде Плана развоја Панчева 2022-28 је методолошки и у свим корацима вођен и спроведен у сагласности са наведеним регулаторним оквиром.

Илустрација 1. Кораци у планском процесу (Извор: РСЈП „Смернице за израду планова развоја ЈЛС“)

Припрема и организација процеса

Плански процес активиран је на основу Одлуке Скупштине Панчева о изради Плана развоја, донетог Решења о конституисању Координационог тима Града и уговореног ангажмана екстерног стручног тима за подршку. Поступак израде Плана је реализован по пројектном принципу, са дефинисаним временским распоредом, садржајем и резултатима активности. Успостављена је пројектна организација са дефинисаним улогама и одговорностима учесника, механизмом праћења тока остварења, комуникације и извештавања, као и управљања пројектним ризицима.

На основу сагледавања стања и потреба Града, усаглашен је став да се нови плански циклус развоја Града фокусира на следећих пет области планирања:

- *Привредни развој*
- *Социјални развој*
- *Инфраструктура и урбанистичко планирање*
- *Заштита животне средине*
- *Локална управа и комуналне делатности*

На основу предлога Координационог тима, Градоначелник је 04.11.2022 донео *Решење о образовању тематских радних група за израду Плана развоја града Панчева 2022-28*, са именовањем чланова радних група из релевантних служби, институција и организација јавног сектора, комуналних делатности и других организација чији је оснивач Град, са дефинисаним задацима у планском процесу. Формиране су следеће радне групе:

- *Радна група Привредни развој*
 - Подгрупе: Привреда, Пољопривреда
- *Радна група Социјални развој*
 - Подгрупе: Образовање, Социјална и здравствена заштита, Култура и ОЦД, Млади и спорт
- *Радна група Инфраструктура и урбанистичко планирање*
 - Подгрупе: Инфраструктура, Урбанистичко планирање
- *Радна група Заштита животне средине*
- *Радна група Локална управа и комуналне делатности*
 - Подгрупе: Локална управа, Комуналне делатности
- *Радна група Програмско буџетирање*, са кључним задатком да сагледава и анализира захтеве и предлоге планских приоритета, циљева и мера свих пет планских области са аспекта програмског буџетирања и усаглашености за Законом о буџетском систему и другим прописима

Анализа и укључење заинтересованих страна и процеси консултација

Укључење заинтересованих страна у процес израде Плана развоја Панчева реализовано је у складу са прописаном регулативом (чл. 34. ЗоПС и чл.43 Уредбе о методологији управљања јавним политикама). Спроведена је анализа и мапирање свих заинтересованих субјеката из различитих области привреде, друштва, културе и других области живота Панчева и оцењен њихов интерес и могући утицај на плански процес. Креиран је Регистар заинтересованих страна који је вођен и ажуриран током целог трајања процеса израде Плана. На основу Регистра, за све области планирања дефинисане су групе кључних заинтересованих страна које су позване и укључене у тзв. *Партнерски Форум*, који ће својим сазнањима, искуствима, сугестијама и предлозима подржати рад на оцени актуелног стања и проблема, као и дефинисању приоритета и циљева развоја Града у наредном периоду.

На интернет страници Града и преко локалних средстава јавног информисања објављене су информације и акта у вези са почетком рада на изради новог Плана развоја

У току фазе израде Прегледа и анализе актуелног стања спроведене су два сета значајних активности са аспекта укључења заинтересованих страна и консултација:

- Креирани су структурирани тематски анкетни упитници за свих пет области планирања и постављени 23.11.2021. на интернет сајт Града Панчева са позивом грађанству да учествује у планском процесу. Анкете су прикупљане током целог трајања израде Плана.
- Организоване су фокус групе по свих пет планских области 29.11.2021. у просторијама Градске управе, са учесницима из различитих области живота Града и Партнерског форума. У дискусијама вођеним од стране стручних модератора, прикупљен је већи број сугестија по питању проблема и предлога решења за развој Града.

Резултати оба ова процеса консултација у фази анализе стања обрађени су и представљени у Анексу 2 Плана.

Консултативни процес је настављен током целог процеса израде Плана, са посебним акцентом на поступак јавног увида и јавне расправе по објављеном Нацрту Плана развоја, чији резултати су такође представљени у Анексу 2.

Усаглашавање планских докумената

Град Панчево као и већина ЈЛС у земљи током 2021. и 2022. године спроводи иницијални циклус израде Планова развоја у складу са ЗоПС.

Нови регулаторни оквир прописује обавезу усклађивања планских аката нижег хијерархијског нивоа са актима вишег хијерархијског нивоа. Обзиром да нови акти вишег нивоа (План развоја РС, План развоја АПВ, Инвестициони план РС, Просторни план РС) још нису реализовани у време доношења Плана развоја ЈЛС Панчево, обавеза ЈЛС је да се по њиховом доношењу спроведе вертикално усклађивање Плана развоја Панчева и пратећих средњорочних планова.

Поред усклађивања са актима вишег нивоа, приликом израде Плана развоја Панчева узета су у обзир и документа јавних политика (стратегије, програми) која се односе на ЈЛС Панчево која су реализована у периоду пре доношења ЗоПС а чији период важења још траје или су од значаја за реализацију овог Плана. Спроведена је анализа ових аката и донети закључци представљени у одељку Преглед и анализа стања.

Начела планског процеса

Поступак израде Плана развоја Панчева спроведен је уз поштовање начела планског процеса прописаних чл. 3 ЗоПС:

- Начела јавности и партнерства, кроз обезбеђење транспарентног и консултативног процеса током свих корака у његовој изради, информисање преко различитих канала јавне комуникације, партиципативни приступ, јавни дијалог и интердисциплинарну сарадњу широког спектра субјеката и циљних група
- Начела интегралности, одрживог развоја и социјалне једнакости, кроз јасно опредељење за економски развој који је у спрези са аспектима заштите животне средине, укључења и побољшању квалитета живота свих друштвених група, недискриминације и посебне пажње за социјално осетљиве групе становништва.
- Начела финансијске одрживости и реалистичности Плана, кроз посебан фокус на програмско буџетирање и поштовање фискалних ограничења, уважавање реалних капацитета и економских, инфраструктурних, друштвених и других ограничења која су присутна у овој фази развоја Града.

1. Преглед и анализа актуелног стања

Методи прикупљања и анализе података

У изради Прегледа актуелног стања примењени су следећи аналитички методи:

Прикупљање података из примарних извора:

- Анкетирање јавности путем полу-структурираних анкетних упитника креираних за свих пет усвојених области планирања. У упитницима је део питања био структуриран у виду Ликертове скале са могућности одабира једне од више понуђених оцена актуелног стања по више специфичних тематских целина, док је други део питања био отвореног типа са могућношћу слободне интерпретације стања како га сагледавају учесници анкета. У периоду 23.11 – 16.12.2021. прикупљено је 280 комплетираних анкета.
- Фокус групе по свих пет области планирања које су спроведене уз присуство преко 100 учесника Партнерског форума. Фокус групе су биле реализоване уз вођење дискусије

од стране стручних модератора и нотирање идентификованих проблема и предлога за унапређења стања који су на крају сесија били представљени свим окупљеним учесницима из свих фокус група.

- Више радних састанака и панел дискусија са представницима Координационог тима и тематских Радних група града Панчева
- Увиди и сугестије са јавне расправе по објављеном Нацрту Плана развоја

Прикупљање података из секундарних извора:

- Статистички подаци из база РЗС (веб апликација DevInfo) и Аналитичког сервиса РСЈП
- Подаци Агенције за привредне регистре РС
- Подаци са интернет презентације града Панчева и комуналних предузећа
- Подаци служби локалне управе, комуналних, привредних, друштвених и других организација града Панчева
- Подаци о реализацији претходне Стратегије развоја града Панчева 2014-2020. прикупљени
- у сарадњи са тематским Радним групама
- Друге актуелне стратегије, програми и пројекти града Панчева и релевантни стратешки документи виших нивоа планирања

Анализа и представљање закључака о актуелном стању

- У аналитичком поступку обрађени су сви подаци прикупљени из примарних и секундарних извора. Идентификовани су кључни проблеми и ограничавајући фактори. На основу ex-post анализе остварења претходне Стратегије развоја креиран је посебан ексел фајл са прегледом реализације по свих 11 стратешких приоритета и појединачних пројеката који су планирани за њихову реализацију. Посебно су идентификовани пројекти који нису реализовани, пројекти који су започети а нису окончани до почетка новог планског циклуса, са назнаком за које пројекте је на основу анализе стања идентификована потреба да се укључе у разматрање приликом дефинисања нових развојних приоритета и евентуално наставе и у новом планском циклусу.
- Преглед актуелног стања представљен је у складу са „Смерницама за израду Плана развоја ЈЛС“. У основном тексту Плана представљен је резиме са главним закључцима анализе, док су у Анексу 1. Плана опширније представљени подаци по свим областима планирања. У Анексу 2. су представљени резултати консултативних процеса - анкета јавности, реализованих фокус група и јавне расправе.
- У завршном кораку анализе актуелног стања представљене су SWOT анализе са прегледом снага, слабости, прилика и претњи по планским областима, као методолошки алат за подршку у доношењу одлука у даљем поступку идентификовања развојних приоритета.

1.1. Основни подаци о Панчеву

Историјски преглед

Град Панчево има дугу и богату историју, а време оснивања насеља на овом подручју сеже дубоко у прошлост, што потврђује низ археолошких налазишта међу којима је најзначајнији „Старчево Град“ из неолита, 5500 год. п.н.е. по коме је названа и праисторијска култура тог периода. Назив Панчево потиче од старословенске речи *пачина/панчина*, која, означава стајаћу воду које је некада у овом делу Баната било много. У историјским документима помиње се од IX века под називима који су се мењали кроз време и зависно од тренутних владара: Бансиф, Панука, Паноча, Панока, Панзова, Панчова и др. Као словенско насеље постоји у XII веку на темељима утврђења које су сазидали Дачани и Римљани. Након протеривања Турака, од 1718. град је ушао у састав Хабсбуршке монархије као један од центара покрајине Тамишки Банат, а од 1764. Војне Крајине у коју је укључен и Банат. У граду је започет индустријски развој оснивањем соларе и прве пиваре у земљи 1722. године и у наредна два века Панчево се развија у значајан трговински, занатски и индустријски центар.

Од 1872. Панчево потпада под мађарску цивилну управу а статус Града стиче 1873. године. На прелазу из XVIII у XIX век, формира се градски трг и настаје историјско језгро Панчева, које је и данашњи центар града. По завршетку Првог светског рата, Панчево као и цела Војводина постају део Србије. У XX веку Град прати бурне историјске токове кроз које пролази Југославија, али и постаје један од најзначајнијих индустријских центара у земљи.

Карактеристике природно-географског положаја Панчева

Град Панчево са припадајућим насељима налази се у Републици Србији, у југоисточном делу АП Војводине. Панчево је административни центар Јужнобанатског Округа, једног од седам окружних подручја АПВ. Граничи се на северу са општинама Опово и Ковачица, на североистоку са општином Алибунар, на истоку са општином Ковин и на југу и западу са градом Београдом. Јужну и западну границу чине реке Тамиш и Дунав, а острва на Дунаву Форконтумац и Чакљанац су најјужнији део урбане области. Територија града покрива 75.628,79 ha или 756,29 km². Просечна надморска висина износи 77 m.

Изванредан природно-географски положај Панчева у значајној мери допринео је његовом укупном досадашњем привредном, друштвеном и културном развоју, а представља и за будућност веома значајан скуп компаративних предности и подлога за даљи развој:

- позиција у поречју Дунава, Тамиша и Надела са директним изласком на две велике европске реке, пре свега на међународни пловни пут „Коридор 7“ Дунава који повезује развијене земље западне и средње Европе и Северно море са аграрним земљама доњег Подунавља и Црним морем. Ово је најзначајнији европски водни коридор преко кога Лука „Дунав“ Панчево има директну повезаност са 15 европских лука међународног значаја и 6 домаћих лука.

- насеље на граници између брдовито-планинског предела централне Србије на југу и панонско-равничарског предела на северу, на ободу алувијалне равни и лесне терасе са природном плодношћу и потенцијалом за различите пољопривредне активности
- позиција на сусрету утицаја различитих култура кроз историју која је резултирала богатим културно-историјским наслеђем и акумулацијом друштвеног потенцијала
- близина Београда од кога је удаљено свега 17 km, као великог тржишта и раскршћа међународних привредних и саобраћајних токова, као и међународног аеродрома „Никола Тесла“ у Београду.
- кроз подручје Панчева пролази државни пут IV реда (10): Београд - Панчево – Вршац – државна граница са Румунијом (гранични прелаз Ватин), државни пут IV реда (14): Панчево - Ковин - Раља - веза са државним путем 33 и државни пут IIA реда (130) Ечка – Ковачица – Јабука – Панчево, а у непосредној близини (Београд) је државни пут IA реда (A1) – Коридор X који је један од најважнијих паневропских саобраћајних коридора који пролази кроз Србију и директно је повезује са Аустријом, Мађарском, Словенијом, Хрватском, Бугарском, Северном Македонијом и Грчком; Железничка пруга Београд-Панчево-Вршац-Темишвар, којима се обавља највећи део међународног промета РС и Румуније као чланице ЕУ; Магистрална пруга Кикинда-Зрењанин-Панчево-Београд.

Природни ресурси

Пољопривредно земљиште покрива 84% територије ЈЛС Панчево и представља његов најзначајнији природни ресурс, од чега $\frac{3}{4}$ представља земљиште од 1. до 4. класе, погодно за ратарску, воћарску и виноградарску производњу и лов (распрострањеност дивљачи, активно 500 ловаца, ресурс и за ловни туризам).

Са аспекта шумског ресурса, Војводина је једна од најобешумљенијих регија Европе (Европа око 14% површине под шумом, Војводина око 6%). Ситуација на територији ЈЛС Панчева је још неповољнија – површина под вишегодишњим биљним врстама и шумом је око 2%. У надлежности ЈКП „Зеленило“ одржава се 200 ha јавних зелених површина на територији града Панчева - паркови и ветрозаштитни појасеви.

У Панчеву, као и у већем делу Србије, површинске воде се не користе за пиће, већ се у ту сврху користе искључиво подземне воде. Завод за јавно здравље Панчево сваке године у летњој сезони врши редовно испитивање квалитета површинских вода које се користе за купање и рекреацију (на рекама Тамишу и Дунаву, језеро у Качареву и купалишта Поњавица и Иваново).

Становништво и демографска кретања

Мрежу насеља у Панчеву чине 10 насеља (од чега 3 градска и 7 осталих насеља), са просечном величином од 75,5 km², а на територији града Панчева има 11 катастарских општина. По броју

становника највећа насеља су Панчево, Старчево и Качарево, а по величини површине Панчево, Долово и Омољица. Око 61,75% становништва живи у Панчеву, а остало становништво живи у насељеним местима.

Насеља и припадајуће катастарске општине

На територији Панчева према Попису из 2011. године, живело је 123.414 становника, што је за 3.748 мање у односу на Попис из 2002. године. Тренд смањења броја становника се наставља, тако да је према проценама РЗС у 2020. години на подручју Панчева било 118.971 становника, са кореспондирајућом густином насељености од 157 становника по km^2 .

Табела 1: Број становника и густина насељености

Подручја	Година / Број становника				Густина насељености (број становника/ km^2) у 2020. години
	1991.	2002.	2011.	2020.	
Градско језгро Панчева	88.475	92.326	90.776	-	-
Панчево – цела територија	125.261	127.162	123.414	118.971	157
Република Србија	7,595.636	7,498.001	7,186.862	6,871.547	-

Извор: РЗС (подаци за 2020. су процена РЗС, редовни попис није још спроведен због пандемије)

Цела територија Панчева је у дугом временском периоду била под утицајем унутрашњих миграторних кретања становништва које се из различитих крајева досељавало и дистрибуирало на ово подручје. Главни разлози механичког прираштаја су развијена привредна база, индустријализација, атрактивност географског положаја и близина Београда.

У прилог томе говори податак да је током претходне две године територију Панчева населило око 14.000 људи.

Што се тиче националне дистрибуције становништва, према Попису из 2011. године, најбројнији су били Срби – 97.499 (са учешћем од 79%), затим следе Македонци – 4.558 (3,69%), Мађари – 3.422 (2,77%), Румуни – 3.173 (2,57%), Роми – 2.118 (1,72%), а у мањем проценту присутни су и Словаци, Бугари, Хрвати, Црногорци, Немци, Бошњаци, Албанци, Руси, Русини, Словенци, Украјинци, Буњевци, Горанци, Власи и други. Присуство преко 20 различитих националности одсликава богатство разноликости и историјског наслеђа Панчева.

Табела: Дистрибуција становништва подручја Панчева према Попису из 2011. (Извор: РЗС)

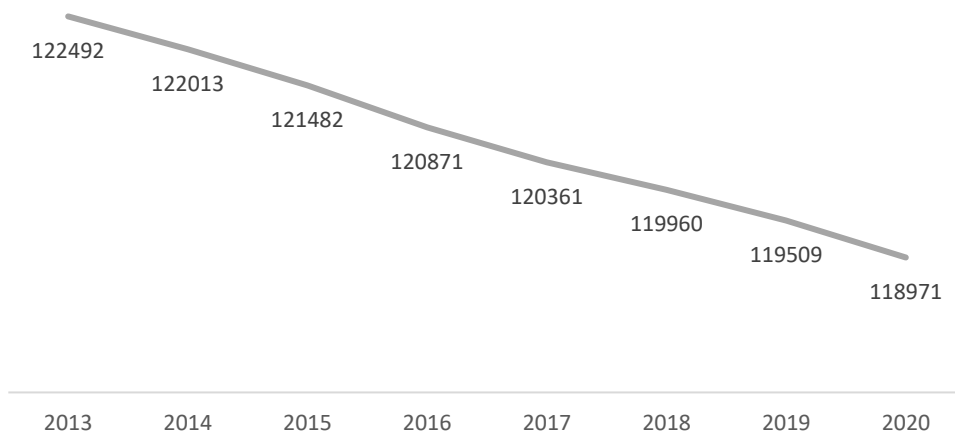
Насеља	Број становника према попису из 2011.	Удео (%)
Банатски Брестовац	3.251	2,63%
Банатско Ново Село	6.686	5,42%
Глогоњ	3.012	2,44%
Долово	6.146	4,98%
Иваново	1.053	0,85%
Јабука	6.181	5,01%
Качарево	7.100	5,75%
Омољица	6.309	5,11%
Панчево	76.203	61,75%
Старчево	7.473	6,06%
Укупно	123.414	100,00%

Као што се са табеле може видети, највећи број становника насељава сам Град (61,75% становника подручја Панчева). Након градског језгра, насеља Старчево, Качарево, Банатско Ново Село, Омољица и Јабука имају приближно сличан број становника (по 5-6%), док насеља која имају испод 5% од укупног броја становника су: Долово (4,98%), Глогоњ (2,44%) и Иваново (0,85%).

У периоду од 90-их година XX века до данас, присутан је тренд смањења броја становника на подручју Панчева који је у корелацији са истим трендом у целој Србији, као последица екстерне миграције становништва и негативног природног прираштаја.

Континуирани негативни тренд кретања становништва у периоду од 2013. до 2020. године у Панчеву је присутан и од раније, готово у целом временском периоду после бомбардовања 1999.

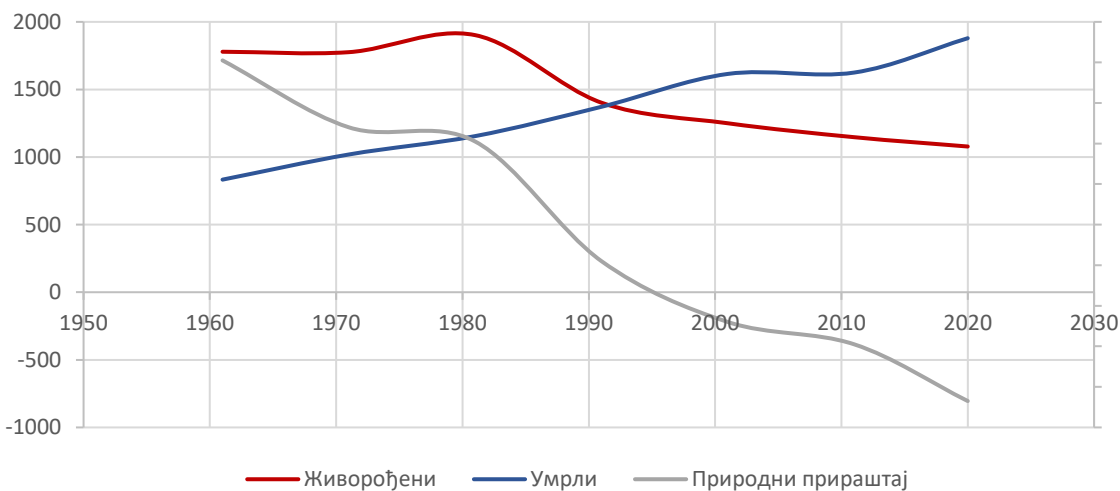
Илустрација : Тренд кретања броја становника Панчева за период 2013-2020. (Извор: РЗС)

Општа стопа морталитета у Србији је једна од највиших у Европи и у свету и износила је 16,9 на 1000 становника у 2020. години (у Панчеву 15,8 ‰). Стопа наталитета у Србији је 8,9‰, што резултира укупном негативном стопом природног прираштаја од -8,0‰. Очекивано трајање живота за мушкарце у Србији 2020. години износило је 71,4 године, а за жене 77,2 године.

Кретање стопе природног прираштаја, стопе наталитета и морталитета за период 1961-2020. у Панчеву представљено је на следећем графикону.

Илустрација: Кретање природног прираштаја, броја живорођених и умрлих за период 1961-2020. године, на територији Панчева (Извор: РЗС)

Настављен је тренд депопулације, што значи да је и стопа раста становништва негативна, и у 2020. години износи -6,7%. Истовремено, процес демографског старења становништва манифестује се ниским и стално опадајућим учешћем младих и високим и континуирано растућим уделом старих у укупном становништву. Према проценама за град Панчево у 2020. години, удео лица старих 65 и више година износи 20,2%, а млађих од 17 година има 17,57%. Просечна старост становништва износи 43,1 године.¹

Организација локалне самоуправе и друштвена партиципација

Панчево је добило статус Града 29.12.2007. године ступањем на снагу новог Закона о територијалној организацији Републике Србије. Град Панчево је територијална јединица (ЈЛС) у којој грађани остварују локалну самоуправу. Град има својство правног лица, а његов основни правни акт је Статут града Панчева и доноси га Скупштина града Панчева.

Скупштина града Панчева је највиши орган Града, коју чине одборници изабрани на непосредним локалним изборима. Скупштину чини 70 одборника чији мандати трају 4 године и они учествују у раду Скупштине у складу са Пословником о раду.

Надлежности Града су утврђене чланом 21. Статута, има их 42 и покривају све законом предвиђене надлежности ЈЛС у систему јавне управе на локалном нивоу, као што су доношење буџета и завршног рачуна, утврђивање локалних такси, доношење планова и програма развоја, просторни и урбанистички планови, и низ других послова неопходних за управљање градом.

Скупштина има свог председника који организује рад Скупштине, сазива и председава њеним седницама, остварује сарадњу са Градоначелником и Градским већем, потписује акта која Скупштина доноси и обавља и друге послове.

Извршни органи Града су: Градоначелник (кога бира Скупштина из редова одборника), Градско веће којим председава Градоначелник, и Градска управа града Панчева са Начелником на челу.

Градоначелник града Панчева сазива седнице Градског већа, предлаже дневни ред и председава седницама градског већа. Градско веће чине градоначелник, заменик градоначелника, као и 7 чланова градског већа које бира Скупштина, на период од 4 године, тајним гласањем. Градском управом руководи Начелник градске управе.

Градска управа града Панчева образована је као јединствени орган у оквиру кога се образују основне организационе јединице ради вршења сродних послова из одређених области. Основне организационе јединице Градске управе чине Кабинет градоначелника, 13 Секретаријата, 1 Служба и Комунална милиција.

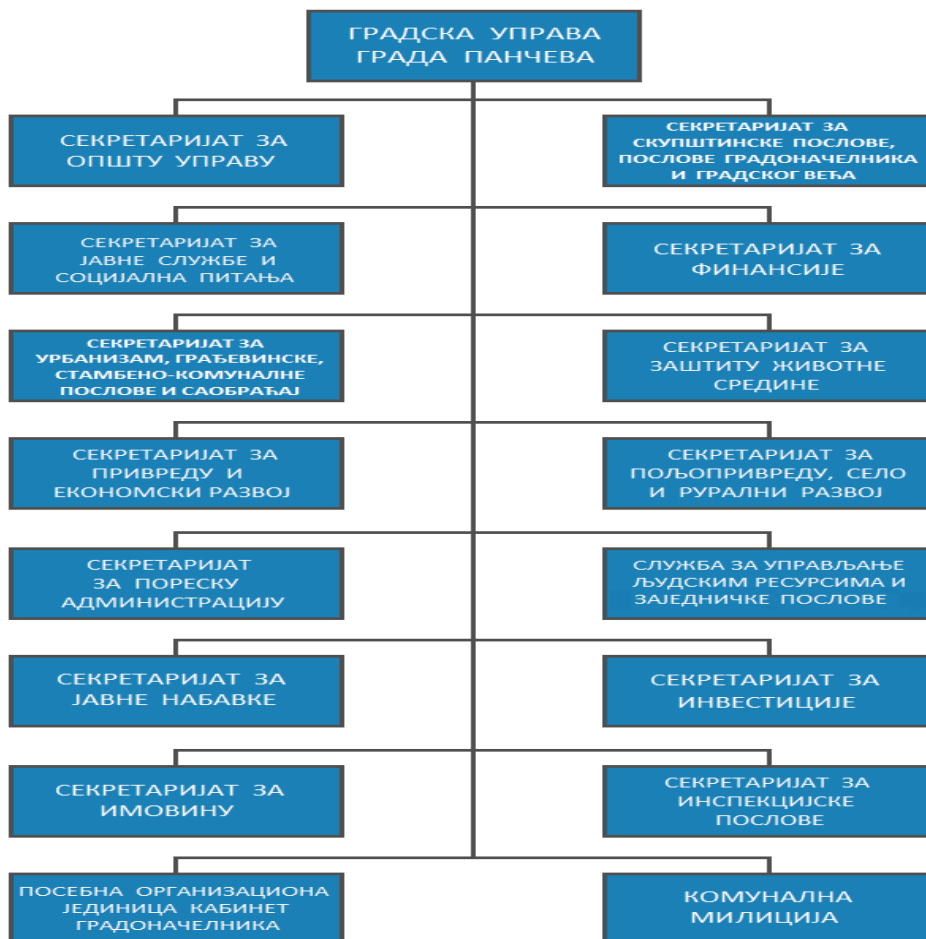
Основни задатак секретаријата и служби је да обављају стручне и административне послове за органе Града као и друге поверене послове, док Комунална милиција обавља послове у складу

¹ Витална статистика РЗС

са Законом о Комуналној милицији. У оквиру Секретаријата за општу управу функционишу *Месне канцеларије* које покривају свих девет насеља изван централног градског језгра, које обављају послове из надлежности Градске управе пре свега у вези личних стања грађана, ажурирања бирачких и других месних евиденција и пријемне канцеларије за становнике насеља изван центра града.

Према подацима на дан 24.11.2021. године, укупан број запослених у Градској управи Панчево је 268 лица. На илустрацији у наставку представљена је организациона структура Градске управе Панчева:

Илустрација: Организациона структура Градске управе Панчева

У складу са Законом о локалној самоуправи и Статутом Града, на подручју Панчева функционише 17 *Месних заједница*. На територији ужег градског језгра то су МЗ Центар, Стрелиште, Војловица, Стари Тамиш, Горњи Град, Тесла, Младост и Котеж, а на територији насеља то су МЗ Старчево, Качарево, Мита Вукосављев-Долово, Иваново, Омољица, Јабука, Глогоњ, Банатски Брестовац и Банатско Ново Село.

Панчево је седиште више покрајинских и републичких установа од јавног значаја, као што су Центар за социјални рад, Установа за смештај и збрињавање старих лица, Дом за децу без родитељског старања, Дом за слепе и слабовиде, Дом за лица ометена у менталном развоју, Филијала Националне службе за запошљавање, Филијала ПИО фонда, Општа болница, Служба за катастар.

Град Панчево је оснивач преко 30 јавних институција, организација и предузећа:

- Јавна предузећа:
 - ЈП "Градска стамбена агенција" Панчево
 - ЈП "Урбанизам" Панчево

- Јавно комунална предузећа:
 - ЈКП "Водовод и канализација" Панчево
 - ЈКП "Грејање" Панчево
 - ЈКП "Зеленило" Панчево
 - ЈКП за уређење и одржавање спортских терена и објеката "Младост" Панчево
 - ЈКП "Хигијена" Панчево
 - ЈКП "Комбрест" Банатски Брестовац
 - ЈКП "БНС" Банатско Ново Село
 - ЈКП "Глогоњ" Глогоњ
 - ЈКП "Долови" Долово
 - ЈКП "ВОД-КОМ" Јабука
 - ЈКП "Качарево" Качарево
 - ЈКП "Омољица" Омољица
 - ЈКП "Старчевац" Старчево
 - По ликвидацији ЈКП за превоз путника "Аутотранспорт-Панчево" са П.О. Панчеве, јавни превоз на основу уговора о јавно-приватном партнерству од јуна 2020. године обавља Привредно друштво Пантранспорт доо Панчево

- Домови културе у девет насељених места,
- Предшколска установа „Дечја радост“ Панчево,
- Регионални центар за таленте „Михајло Пупин“ Панчево
- Културни центар Панчева,
- Дом омладине Панчево,
- Градска библиотека Панчева,
- Народни музеј Панчево
- Историјски архив у Панчеву
- Завод за заштиту споменика културе у Панчеву
- Дом здравља Панчево
- Туристичка организација града Панчева
- (Апотекарска установа „Апотека Панчево“ је у поступку ликвидације)

Панчево је један од значајнијих друштвених и културних центара Војводине и Србије, у коме се сваке године организује око 150 културних, спортских и привредно-туристичких манифестација од којих је већи број међународног карактера, а активно је преко 30 организација цивилног друштва у разним областима.

Финансијска анализа ЈЛС и комуналних предузећа чији је оснивач Град

Три закона уређују област финансирања ЈЛС Панчево и то су *Закон о локалној самоуправи*, *Закон о буџетском систему* и *Закон о финансирању локалне самоуправе*.

Страна | 19

Чланом 5. *Закон о финансирању локалне самоуправе* дефинисане су врсте примања ЈЛС, у које спадају изворни приходи, трансфери, примања по основу задуживања и других прихода и примања утврђена Законом. Изворни приходи су приходи остварени на територији ЈЛС у које спадају: порез на имовину, локалне административне и комуналне таксе, боравишне таксе, накнаде за коришћење јавних добара, концесионе накнаде и др.

Јединици локалне самоуправе припадају, са нивоа Републике, додатно уступљени приходи и трансфери, док Аутономна Покрајина може јединици локалне самоуправе да додели и наменски трансфер.

У наредној табели су приказани планирани и остварени приходи града Панчева по основу свих извора у периоду 2018. до 2020. године, осим суфицита претходних година.

Табела: Укупни планирани и остварени приходи и примања ЈЛС у (000) РСД

Позиција	2018		2019		2020	
	Планирано	Остварено	Планирано	Остварено	Планирано	Остварено
Порез на доходак, добит и капиталне добитке	2.053.000	2.212.472	2.283.500	2.362.340	2.382.800	2.486.674
Порез на фонд зарада	0	262	0	6	0	4
Порез на имовину	825.954	888.794	933.340	918.838	928.512	913.443
Порез на добра и услуге	492.332	511.810	449.772	431.142	503.145	525.711
Други порези	65.600	69.210	65.600	64.894	59.400	61.673
Донације од иностраних држава	/	/	1.203	1.201	/	/
Донације од међународних организација	93.756	49.417	4.272	4.272	256	256
Трансфери од других нивоа власти	370.982	359.967	360.838	341.594	233.747	223.498
Приходи од имовине	293.073	230.758	357.726	490.899	385.879	424.959
Приходи од продаје добара и услуга	226.750	202.370	252.656	231.931	189.275	167.969
Новчане казне и одузета имовинска корист	30.899	34.247	52.099	52.904	50.180	48.406
Добровољни трансфери од физичких и правних лица	8.844	8.844	33.655	33.655	9.232	9.232
Мешовити и неодређени приходи	58.175	68.516	30.194	30.728	26.839	27.114
Меморандумске ставке за рефундацију расхода	/	/	/	/	/	/
Меморандумске ставке за рефундацију расхода из претходне године	2.393	2.395	39.818	39.818	5.012	5.012
Трансфери између буџетских корисника на истом нивоу	/	/	/	/	/	/

Примања од продаје осталих основних средстава	/	/	/	/	/	/
Примања од продаје непокретности	3.800	3.494	5.000	7.065	8.700	8.254
Примања од продаје робе за даљу продају	17.232	15.265	17.351	13.695	11.130	7.613
Примања од продаје земљишта	38.000	36.085	122.768	105.207	213.099	179.824
Примања од домаћих задужевања	481.302	364.639	77.313	77.312	/	/
Примања од продаје домаће финансијске имовине	/	/	/	/	1.176	1.203
УКУПНИ ПРИХОДИ И ПРИМАЊА	5.062.092	5.058.545	5.087.105	5.207.501	5.008.382	5.090.845

Извор: Одлуке о завршном рачуну буџета града Панчева

Из претходно изнетих података се може видети да су остварени нивои прихода и примања града Панчева током 2018., 2019. и 2020. године били стабилни. У 2019. и 2020. години приметно је веће остварење прихода него што је планирано.

У структури остварених прихода и примања највећи значај имају порези на доходак, добит и капиталне добитке, чије је учешће 2018. године износило 43,74%, 2019. године 45,36%, док је 2020. године износило 48,85% остварених прихода и примања. Из ових података може се идентификовати тенденција раста прихода из ових извора. Други извор по значају је порез на имовину, који је 2018. године имао учешће у буџету од око 17,57% док је 2019. 17,64%, да би 2020. године учешће износило 17,94%. Од значајних ставки прихода и прилива важно је напоменути и порез на добра и услуге, порез од имовине као и трансфере од других нивоа власти – Аутономне Покрајине Војводине и Владе Републике Србије, чији је приказ дат у табели испод.

Износ средстава добијених од нивоа власти у (000) РСД

Година	АП ВОЈВОДИНА	ВЛАДА РС	УКУПНО
2015	145.176	15.032	160.208
2016	166.692	33.750	200.442
2017	182.418	61.705	244.123
2018	337.075	22.892	359.967
2019	238.870	102.724	341.594
2020	156.472	67.026	223.498

Извор: Извештаји о извршењу буџета

Програми за које се издвајају средстава ЈЛС Панчево у складу са законом су:

- 1) Становање, урбанизам и просторно планирање;
- 2) Комунална делатност;
- 3) Локални економски развој;
- 4) Развој туризма;

- 5) Пољопривреда и рурални развој;
- 6) Заштита животне средине;
- 7) Организација саобраћаја и саобраћајна инфраструктура;
- 8) Предшколско васпитање и образовање;
- 9) Основно образовање и васпитање;
- 10) Средње образовање и васпитање;
- 11) Социјална и дечија заштита;
- 12) Здравствена заштита;
- 13) Развој културе и информисања;
- 14) Развој спорта и омладине;
- 15) Енергетска ефикасност и обновљиви извори енергије.

У наредној табели приказана је програмска класификација расхода града Панчева у претходне три године.

Програмска класификација расхода у (000) РСД

Програм	2018		2019		2020	
	Планирано	Остварено	Планирано	Остварено	Планирано	Остварено
1. Становање, урбанизам и просторно планирање	296.285	195.147	236.667	190.118	162.278	141.739
2. Комуналне делатности	1.052.836	910.825	530.085	510.190	611.820	584.187
3. Локални економски развој	61.207	48.922	83.876	73.927	35.096	27.907
4. Развој туризма	26.377	24.689	25.671	23.159	22.928	21.638
5. Пољопривреда и рурални развој	252.552	144.955	298.875	243.190	412.830	404.933
6. Заштита животне средине	95.957	51.796	328.288	283.803	117.934	96.436
7. Организација саобраћаја и саобраћајне инфраструктуре	533.755	474.199	481.569	392.114	917.264	826.953
8. Предшколско васпитање и образовање	570.158	509.070	583.319	542.041	592.262	567.555
9. Основно образовање и васпитање	256.433	236.954	226.987	215.178	192.188	176.462
10. Средње образовање и васпитање	113.719	105.686	115.725	113.234	102.431	92.388
11. Социјална и дечја заштита	345.199	311.127	371.158	336.187	335.103	298.374
12. Здравствена заштита	49.745	43.974	45.967	43.826	18.950	17.626
13. Развој културе и информисања	423.903	383.269	453.597	391.279	406.489	364.641
14. Развој спорта и омладине	487.936	467.198	531.643	530.400	438.479	438.365
15. Опште услуге локалне самоуправе	1.208.204	992.089	1.549.379	1.313.295	1.360.726	1.129.095
16. Политички систем локалне самоуправе	75.150	63.771	86.418	74.636	101.187	89.625
17. Енергетска ефикасност и обновљиви извори енергије	93.363	82.850	3.590	3.555	/	/

УКУПНО ПЛАНИРАНА СРЕДСТВА ЗА ЗНАЧАЈНИЈЕ КАПИТАЛНЕ ПРОЈЕКТЕ	5.942.782	5.046.521	5.979.819	5.280.133	5.828.464	5.277.923

Извор: Одлуке о извршењу буџета града Панчева

Сходно подацима о реализованом буџету, највећи обим средстава ЈЛС у 2020. издваја на програме у области опште услуге локалне управе и расходе месних заједница, 21,39%, затим издвајања за организацију саобраћаја и саобраћајне инфраструктуре који је у порасту у односу на претходне године, а трећи по обиму је програм за комуналне делатности где је приметна тенденција пада са 18,05% 2018-те на 11,07% у 2020. години.

Значајније обиме средстава ЈЛС Панчево је такође издвајала за програме у области предшколског васпитања и образовања, развој спорта и омладине, пољопривреде и руралног развоја, као и развоја културе и информисања.

Приходи које остварују јавно-комунална предузећа састоје се од сопствених прихода и из буџетске подршке од стране ЈЛС Панчево.

У наредној табели је дат приказ субвенционисања ЈКП из буџета ЈЛС Панчево:

Капиталне субвенције јавним комуналним предузећима чији је оснивач град Панчево

Назив јавно комуналног предузећа	Извршење у 2018. години	Извршење у 2019. години	Извршење у 2020. години
ЈКП "Аутотранспорт-Панчево" Панчево	327.083,00	/	173.756.924,25
ЈКП „Водовод и канализација“ Панчево	381.841,22	2.288.679,92	423.694,28
ЈКП "Зеленило" Панчево	6.308.078,00	/	/
ЈКП „Младост“ Панчево	89.820.690,80	97.337.880,04	92.368.670,00
ЈКП „Хигијена“ Панчево	4.850.254,00	37.913.462,80	5.849.510,00
ЈКП „Комбрест“ Банатски Брестовац	1.297.795,44	549.850,50	1.148.733,07
ЈКП „БНС“ Банатско Ново Село	1.900.000,00	1.399.200,00	4.320.404,92
ЈКП „Глогоњ“ Глогоњ	496.916,80	499.072,33	6.349.969,53
ЈКП „Долови“ Долово	4.000.000,00	990.000,00	/
ЈКП „Вод-ком“ Јабука	5.489.800,18	399.560,04	739.260,95
ЈКП "Старчевац" Старчево	/	/	2.835.746,81
УКУПНО:	114.872.459,44	141.377.705,63	287.792.913,81

Извор: Одлуке о завршним рачунима буџета града Панчева

У наредној табели приказани су сопствени пословни приходи и расходи 4 највећа ЈКП Панчева у претходне три године, који се крећу у релативно равномерним вредностима са мањим одступањима.

Пословни приходи и расходи четири највећа Јавно комунална предузећа на територији Панчева у (000) РСД

	2018	2019	2020

Назив ЈКП	Пословни приход	Пословни расход	Пословни приход	Пословни расход	Пословни приход	Пословни расход
ЈКП Водовод и канализација	878.603	833.227	706.521	676.974	711.174	718.720
ЈКП Грејање	958.430	934.993	974.849	943.706	1.006.706	938.893
ЈКП Хигијена	548.516	535.885	530.346	523.447	551.805	575.959
ЈКП Зеленило	484.961	518.930	500.983	496.998	503.859	535.908

Оцена финансијског капацитета града Панчева

Из постојеће финансијске анализе, за период претходне 3 године, уочавамо тренд повећања прихода на основу пореза на доходак, добит и капиталне добитке који континуирано расте из године у годину. Највећа ставка у оквиру ове групе прихода је порез на зараде који износи око 81% укупних прихода у оквиру пореза на доходак, добит и капиталне добитке у 2018. години, док у 2020. години она износи 85,10%. Овај раст настао је као резултат повећаних привредних активности на територији града Панчева.

Анализом висине трансфера од других нивоа власти (АП Војводина и Влада Републике Србије) у приметан је тренд њиховог смањења у претходне 3 године. Учешће ове ставке у буџету Града је 2018. године износило 7,12%, 2019. године 6,56% а 2020. године 4,39%, што имплицира подизање степена финансијске самосталности ЈЛС Панчево на основу раста сопствених прихода.

Град Панчево сваке године доноси акциони план на основу којег планира своје програмске активности у текућој години, а који проистиче из претходне стратегије развоја Града. У наредном планском циклусу основ за доношење годишњих акционих планова биће средњочни планови, засновани на новом Плану развоја ЈЛС.

У табели испод дат је приказ програмске класификације расхода у процентима.

Програмска класификација у %

Програм	2018	2019	2020
	Остварено	Остварено	Остварено
1. Становање, урбанизам и просторно планирање	3,87	3,60	2,69
2. Комуналне делатности	18,05	9,66	11,07
3. Локални економски развој	0,97	1,40	0,53
4. Развој туризма	0,49	0,44	0,41
5. Пољопривреда и рурални развој	2,87	4,61	7,67
6. Заштита животне средине	1,03	5,37	1,83
7. Организација саобраћаја и саобраћајне инфраструктуре	9,40	7,43	15,67
8. Предшколско васпитање и образовање	10,09	10,27	10,75
9. Основно образовање и васпитање	4,70	4,08	3,34
10. Средње образовање и васпитање	2,09	2,14	1,75
11. Социјална и дечја заштита	6,17	6,37	5,65

12. Здравствена заштита	0,87	0,83	0,33
13. Развој културе и информисања	7,59	7,41	6,91
14. Развој спорта и омладине	9,26	10,05	8,31
15. Опште услуге локалне самоуправе	19,66	24,87	21,39
16. Политички систем локалне самоуправе	1,26	1,41	1,70
17. Енергетска ефикасност и обновљиви извори енергије	1,64	0,07	0,00
УКУПНО РЕАЛИЗОВАНА СРЕДСТВА ЗА ЗНАЧАЈНИЈЕ КАПИТАЛНЕ ПРОЈЕКТЕ	100,00	100,00	100,00

У претходне 3 године кумулативно посматрано, највише средстава из буџета је коришћено на програме општих услуга локалне самоуправе, комуналних делатности и предшколског образовања и васпитања, док се најмање средстава из буџета локалне самоуправе користило за програме развоја туризма, здравствену заштиту и енергетску ефикасност и обновљиве изворе енергије.

Узимајући у обзир факторе:

- Тренд прихода и примања ЈЛС у претходном трогодишњем периоду
- Тренд раста привредних активности и запослености у оквиру ЈЛС
- Макроекономску, фискалну и монетарну стабилност

оцена општег финансијског капацитета ЈЛС Панчево у смислу подршке остварењу развојних циљева и програма у новом планском циклуса је позитивна.

Конкретна процена финансијских капацитета за реализацију појединих развојних приоритета у новом планском циклусу спровешће се током селекције и операционализације развојних циљева и мера у складу са принципима програмског буџетирања, а узимајући у обзир и релевантне ризике, као што су:

- Наставак пандемије и неодређено време њеног трајања
- Инфлаторна кретања
- Цене енергије и других инпута од значаја за функционисање система локалне управе и комуналних делатности

1.2. Кључни налази анализе актуелног стања

1.2.1. Анализа претходних и текућих јавних развојних политика ЈЛС Панчево

а) Стратегија развоја града Панчева 2014-2020

Јула 2020 године уз подршку Покрајинског секретаријата за регионални развој, међурегионалну сарадњу и локалну самоуправу реализован је документ „Анализа

имплементације Стратегије развоја града Панчева 2014-2020“. Закључци ове ex-post анализе претходне стратегије развоја Града били су следећи:

- Стратегија се може сматрати примером добре праксе ЈЛС у АП Војводина у смислу благовремене и организоване припреме планског процеса и укључења финансијског планирања, дефинисања планског циклуса на период од 7 година у складу са ЕУ праксом, одличне синхронизације деловања више секретаријата Градске управе, добре усклађености Стратегије и буџета, високог степена реализације пројеката, редовног праћења, обраде података и извештавања
- Стратегија је израђена 2014. пре доношења нове законске регулативе (2018.) којом је успостављен јасан законодавни и методолошки оквир, па је документ реализован према искуству и креативном знању експертског тима. Недостатак јасних методолошких смерница узроковао је да хијерархија стратешких приоритета, мера и пројеката није била најадекватније постављена и да нису постојали дефинисани показатељи учинка на нивоу циљева и мера са базним и циљним вредностима, као основе за вредновање ефеката реализације. Такође још увек није постојао систем усклађивања мера и пројеката са програмским буџетирањем као новом успостављеном праксом рада јавне управе. На крају, акциони планови су код већег броја мера били превише детаљни са великим бројем активности, што је резултат непостојања јасне диференцијације између стратешког нивоа планирања и средњорочних планова, а што ће се такође унапредити новом законском регулативом и методологијом.

Стратегија развоја града Панчева 2014-2020. садржавала је 11 стратешких приоритета који су разложени на 38 програмских мера и 515 активности. Стручни тим уз подршку Радних група је спровео анализу остварености стратешких приоритета, програмских мера и активности и донео следеће закључке:

- Реализовано је у потпуности 259 програмских активности, а у току је реализација 119 програмских активности, што је у укупном проценту преко 73% од планираног (преглед приказан на табели у наставку)
- У време спровођења анализе у припреми је било још 12 програмских активности, а 125 активности нису покренуте из разлога буџетских ограничења или измењених околности и стратешког фокуса
- Као резултат посебних консултација са Радним групама и разматрања релевантности програмских активности из свих описаних група, препоручено је да се размотри укључење или наставак рада на 150 програмских активности и у новом планском циклусу, у складу са поделом надлежности по областима планирања новог Плана развоја.
- Детаљнији преглед остварења по свим стратешким приоритетима претходне Стратегије приказан је у Анексу 1.

Табела: Преглед остварења претходне Стратегије развоја града Панчева 2014-20. (Извор: аутори)

СП бр.	Стратешки приоритет	Број програмских мера	Број програмских активности/пројеката	Статус реализације програмских активности				Препорука укључена или пројекта активности у новом планском циклусу	Област планирања у новом Плану развоја
				Реализовано	У току	У припреми	Није реализовано		
1	Унапређивање пословног амбијента	4	53	37	1	2	13	22	Привредни развој
2	Повећање запослености кроз увођење стимулативних мера у области локалног економског развоја и запошљавања	3	23	21	0	1	1	17	Привредни развој
3	Унапређивање комуналне инфраструктуре на целој територији града	4	198	102	54	7	35	6	Инфраструктура и урб.пл.
4	Унапређивање пољопривредне производње и атарске инфраструктуре	4	32	7	11	0	14	29	Привредни развој
5	Побољшање квалитета животне средине	5	40	20	13	0	7	30	Заштита ЖС
6	Развој одрживог система управљања отпадом	4	31	0	21	0	10	21	Заштита ЖС / Ком. дел.
7	Подизање нивоа енергетске ефикасности и коришћења алтернативних извора енергије	2	15	6	3	0	6	7	ЛУ и Ком. Делатности
8	Унапређивање процеса планирања у циљу квалитетније израде просторног и урбанистичких планова	3	66	36	11	0	19	0	Инфраструктура и урб.пл.
9	Унапређивање социјално - економског положаја друштвено осетљивих група	3	6	2	0	1	3	6	Социјални развој
10	Модернизација и унапређивање рада јавних служби и потпуније коришћење надлежности ЈЛС	4	25	14	4	0	7	3	ЛУ и Ком. Делатности
11	Развој туризма, укључивање туристичке понуде Панчева у понуду Београда	2	26	14	1	1	10	9	Привредни развој
		38	515	259	119	12	125	150	

б) Стратегија привлачења инвестиција града Панчева 2019-23

У оквиру имплементације једног од кључних развојних приоритета Стратегије развоја Града 2014-2020 „Унапређење пословног амбијента“ и програмске мере „Унапређење привлачења инвестиција“, израђена је Стратегија привлачења инвестиција Панчева за период 2019-23 <http://www.pancevo.rs/privreda/pancevacka-privreda/strategija-privlacenja-investicija-2019-2023/> и усвојена од Скупштине Града 12.07.2019 године.

По реализацији капиталног пројекта инфраструктурног опремања Северне индустријске зоне и успешног привлачења две стране директне инвестиције које су по величини, квалитету и утицају на запосленост и привредни развој Панчева, може се рећи, од историјског значаја за Град, стратешки фокус Градске управе је померен на унапређење амбијента за развој ММСП, што је и био кључни повод за израду ове Стратегије. Приоритетне области које су дефинисане овом Стратегијом су следеће:

- 1) Изградња ланца добављача директних инвеститора унутар сектора ММСП у Панчеву
- 2) Спровођење активности накнадне бриге о инвеститорима и великим привредним друштвима на територији Града
- 3) Избор циљаних облика подстицаја за улагање и пословање унутар сектора ММСП у Панчеву
- 4) Развој људских ресурса у Панчеву
- 5) Успостављање и неговање предузетничке иницијативе и промоција концепта предузетништва на територији Града
- 6) Унапређивање примарне пољопривредне производње у Панчеву
- 7) Унапређивање туристичких потенцијала у Панчеву
- 8) Подстицање развоја сектора ИКТ, иновационих делатности и креативних услужних грана

За сваку од приоритетних области идентификован је респективни општи циљ, као и укупно 25 посебних циљева и низ оперативних мера за њихово спровођење.

Постављени стратешки циљеве и мере из ове Стратегије узети су у обзир и у значајној мери ће бити укључени у поставци развојних циљева у области „Привредни развој“ новог Плана развоја.

в) Поред претходно описаних стратешких докумената, у анализи стања сагледане су и друге јавне политике града Панчева, као што су: Акциони план за унапређење образовања 2018-2020, Стратегија развоја социјалне заштите града Панчева 2020-2027, Стратегија комуникације града Панчева 2017-2020, Акциони планови ранијих периода у области инклузије Рома, културног развоја и други, и узети у обзир приликом формулације развојних приоритета у новом планском циклусу.

1.2.2. Кључни налази за област планирања „Привредни развој“

У време израде новог Плана развоја, Панчево је град у експанзији, са снажном привредом која представља комбинацију великих индустријских система, динамичног сектора ММСП, квалитетне пољопривредне производње и растућег сектора услуга. По активирању значајних директних страних инвестиција у Северној индустријској зони које се одвијају фазно и брже од очекивања (ZF Friedrichshafen AG, Brose Group) и отварања преко 2000 нових високо квалитетних радних места, може се рећи да су током претходног планског циклуса у великој мери достигнути круцијално значајни стратешки циљеве за сваку ЈЛС, а то су квалитетан пословни амбијент и оптимални ниво запослености. За обе ове компаније Панчево је дугорочни избор, не само као место њихових индустријских погона већ и истраживачко-развојних центара, што отвара неслућене потенцијале за укључење домаћих кадрова различитих образовних профила као и локалних предузетничких иницијатива. Присуство великих индустријских система НИС Рафинерија нафте и Петрохемије који већ деценијама представљају моторе развоја националне привреде, као и неколико значајних предузећа у прехранбеној и прерађивачкој индустрији и услугама употпуњавају слику **Панчева као ЈЛС првог степена развијености и изнад републичког просека** (РЗС, 2020).

Укупан број запослених у граду Панчеву према подацима РЗС у 2020. години, у просеку је износио 32.017 према општини рада и 38.873 запослених према општини пребивалишта. Од тога, око 77% раде као запослени у правним субјектима, 21% у предузетничким делатностима, а 1,5% су индивидуални пољопривредници. Раст броја запослених у односу на стање на почетку претходног планског циклуса (2013. испод 28.000) је преко 15%, што је резултат предузетих стимулативних и развојних мера ЈЛС и реализације приоритетних циљева претходне Стратегије развоја. У истом периоду број регистрованих незапослених је континуирано опадао, са 11.560 (2013.) на 6.320 (2020.), што представља драстично смањење од 45%. Број активних привредних друштава у Панчеву је растао у континуитету, са 1.707

(2013.) на 1.929 (2021, АПР), као и број предузетничких фирми, са 5.024 (2013.) на 5.602 (2021, АПР).

ЈЛС Панчево располаже са 64.000 ha пољопривредног земљишта, што представља 84% укупне територије ЈЛС, од чега је 16.000 ha у државној својини и у потпуности издато у квалитетан закуп, са успостављеним системима контроле експлоатације земљишта и производње уговорених засада. У систему одводњавања изграђено је 1.200ha каналске мреже, док систем за наводњавање покрива укупно 791ha. На основу средстава из закупа државног земљишта и суфинансирања из Покрајинског фонда уређује се каналска мрежа у 10 катастарских општина ЈЛС у дужини од 587,5 km. Пошумљеност подручја ЈЛС је на нивоу од 4,3% што је знатно испод компаративне вредности од 12% која би била задовољавајућа. Такође озбиљан проблем представља неусклађеност катастарског стања земљишта са стањем на терену. У Панчеву је седиште Задружног савеза Јужнобанатског округа који окупља преко 20 активних задруга. Задруге се суочавају са низом наслеђених историјских слабости које је неопходно решавати уз укључење у нове програме развоја села и задругарства Владе РС.

ЈЛС Панчево има висок суфицит у спољнотрговинској размени, извоз је у константном порасту и покривеност увоза извозом 2020. је на нивоу 144%. Сектор трговине и услуга у ЈЛС је врло динамичан и други је по обиму запослених, а у Панчеву послује 16 филијала домаћих и страних банака и 5 осигуравајућих друштава.

Панчево генерише значајне људске ресурсе за све привредне делатности, како кроз систем средњег стручног образовања у Граду, тако и преко обезбеђења високо-образованих кадрова преко Универзитета у Београду и Новом Саду и приватних универзитета. И историјски а и као резултат нових инвестиција и раста привредних активности, стално је присутна и долазна миграција и запошљавање становништва свих квалификационих профила из других средина.

Детаљнији преглед и статистички значајни актуелни подаци за област „Привредни развој“ представљени су у поглављу 1.1. Анекса 1. овог Плана.

На основу анализе стања и примарних и секундарних извора података, идентификовани су следећи кључни проблеми и баријере за наставак привредног развоја Панчева:

- Демографски фактори – континуитет тренда ниског наталитета и високог морталитета, у комбинацији са економским миграцијама становништва ван земље и старењем пољопривредног становништва, представљају скуп фактора високог негативног утицаја за наставак динамичног привредног развоја ЈЛС Панчево са аспекта обезбеђења локалне радне снаге, што уосталом важи и за целу земљу.
- Спор и комплексан процес синхронизације понуде образовних профила локалних школа са тражњом привреде,
- Спори и скуп процеси комасације пољопривредног земљишта, развоја система наводњавања и одводњавања и инфраструктуре у пољопривреди, као и недовољни капацитети пољопривредних задруга

- Услови живота и пословања у локалној средини - квалитет стамбене, комуналне, телекомуникационе, саобраћајне и других инфраструктура; култура, здраво окружење, рекреација и други фактори који утичу на привлачење и задржавање привредних организација, радно способног становништва, породица и младих на подручју Панчева

Карактеристично за већину наведених баријера је да је обезбеђење средстава и доношење стратешких одлука за њихово превазилажење у значајном делу у надлежности централног нивоа управљања (РС и АПВ), што представља изазов за локалну управу Панчева и неопходност пажљивог одабира приоритета и средстава, усклађивање, промовисање и укључење циљева ЈЛС Панчево у развојне стратегије виших нивоа, пројектовање остварења одређених циљева фазно на дужи рок, као и других мера које јесу у оквиру надлежности ЈЛС и које ће омогућити успешан наставак привредног развоја.

1.2.3. Кључни налази за област планирања „Социјални развој“

Ова планска област анализирана је кроз следеће аспекте значајне за друштвени развој: образовање, социјална и здравствена заштита, култура, информисање и цивилно друштво, млади и спорт.

Образовање

На територији Панчева у оквиру јавног система образовања и васпитања актуелно постоје 21 основна школа, 10 средњих школа и 1 предшколска установа, а у оквиру приватног система такође раде и 3 високошколске установе, 1 средња стручна школа и 1 предшколска установа.

На подручју ЈЛС Панчево становништво старости преко 15 година у време израде Плана броји 105.892 људи, са следећом образовном структуром:

- Без основног образовања или са непотпуним основним образовањем 9,5%
- Основно образовање 18%
- Средње образовање 58,7%
- Више и високо образовање 13,8%

Актуелно основну школу похађа 9.865 ученика, средње школе 5.372 ученика, а у предшколске установе иде 2.973 деце. У последњих неколико година присутан је тренд смањења броја уписа деце у основне школе као резултат негативног природног прираштаја.

У систему јавног образовања број наставног особља 2021. године био је 894 у основном и 564 у средњем образовању.

Здравствена заштита

У систему јавног здравства у Србији, здравствена делатност се обавља на примарном, секундарном и терцијарном нивоу и у надлежности је републичких органа управљања. Државне установе које пружају здравствене услуге на територији Панчева су:

- Дом здравља Панчево, који пружа примарну здравствену заштиту на територији Града и свих насељених места, са укупно 18 здравствених станица и амбуланти у којима је запослено 566 радника.
- Општа болница Панчево, која поред Града Панчева покрива и гравитационо подручје општина Ковачица, Опово и Ковин са укупно око 200.000 становника. Болница пружа општу секундарну здравствену заштиту преко стационарне и амбулантно-поликлиничке службе са ширим спектром здравствених услуга и укупно 1160 запослених.
- Завод за јавно здравље Панчево, који запошљава 105 радника и пружа услуге на више нивоа здравствене заштите из области социјалне медицине, промоције здравља, епидемиологије, хигијене, заштите животне средине и микробиолошке дијагностике.

Карактеристичан је тренд смањења броја лекара у последњих неколико година.

Социјална заштита

На основу последњег пописа из 2011. просечна старост становништва у Панчеву била је 41,6 година, а обзиром на негативне демографске трендова извесно је да је сада то и више, што наводи на неопходност додатне пажње у области социјалне заштите у новом планском циклусу.

У Панчеву се делатношћу социјалне заштите актуелно баве следеће установе:

- Центар за социјални рад „Солидарност“ Панчево и „Сигурна кућа“
- Установа за смештај и збрињавање старих лица „Геронтолошки центар“ Панчево
- Служба помоћ у кући и клубови за одрасла и стара лица у оквиру „Геронтолошког центра“ Панчево
- Дом за децу без родитељског старања „Споменак“ Панчево
- Дом слепих „Збрињавање“ Панчево
- Дом за лица ометена у менталном развоју „Срце у Јабуци“ Јабука
- Дневни боравак за децу са сметњама у развоју „Невен“ у оквиру ШОСО „Мара Мандић“

У 2020. години укупно 6.637 лица били су корисници неког од видова социјалних давања (социјална помоћ, дечји додатак, нега и помоћ другог лица).

Култура, информисање и цивилно друштво

На подручју ЈЛС Панчево актуелно делују следеће установе културе:

- Културни центар Панчева
- Градска библиотека Панчево
- Народни музеј Панчево
- Историјски архив Панчево
- Завод за заштиту споменика културе у Панчеву
- Дом омладине Панчево
- Домови културе у свих 9 насељених места ЈЛС

Током целе године организују се различите културно-уметничке манифестације и програми од којих су неки традиционални и међународног карактера, а раде и 4 биоскопа.

У Панчеву делују следеће организације у области медија и информисања:

- РТВ Панчево доо
- Радио Панчево
- Панчевац АД – недељне новине и онлајн портал
- Дописништва РТС и РТВ
- Либертатеа – лист на румунском језику
- Старт 013 – јужнобанатске новине
- Старчевачке новине – месечник
- Интернет портали 013 Инфо и Панчево мој крај

На подручју ЈЛС Панчево тренутно је активно преко 100 организација цивилног друштва у различитим областима (култура, уметност, женски и омладински активизам, очување природе и екологија, планинари, извиђачи и др.)²

Млади, спорт и рекреација

У оквиру Спортског савеза Панчева активно делују преко 120 клубова и спортских организација (фудбал, кошарка, рукомет, атлетика, тенис, борилачки спортови, школски спорт, и др.) у свим насељима ЈЛС.

У оквиру Градске управе у претходном периоду активно је деловала Канцеларија за младе која је допринела реализацији великог броја пројеката, манифестација и догађаја намењених младима.

Сваке године се додељују награде најбољим студентима града Панчева.

² Извор <http://www.pancevo.rs/zivot-u-pancevu/civilni-sektor/udruzenja-gradjana/view/all/>

У Панчеву постоји неколико затворених објеката и више отворених терена за спорт и рекреацију, Градски парк, Народна башта, Градска шума на Тамишу и други излетничко-рекреативни простори.

Детаљнији преглед и статистички значајни актуелни подаци за област „Социјални развој“ представљени су у поглављу 1.2. Анекса 1. овог Плана.

На основу анализе стања и примарних и секундарних извора података, идентификовани су следећи кључни проблеми и баријере у области социјалног развоја Панчева:

- Одржавање адекватности система здравствене и социјалне заштите у светлу континуираних негативних демографских трендова и раста потреба становништва за овим услугама
- Синхронизација понуде образовних профила средњих школа са тражњом привреде и предузетника, као и адекватности капацитета образовно-васпитних установа
- Подршка породици, младима, осетљивим друштвеним групама
- Заштита и унапређење културно-историјских вредности Града
- Синергија културе и привреде у правцу снажења брэнда и имица Панчева, као и подизање кохезионог капацитета и снаге локалног идентитета
- Објекти за базичне спортове, рекреативни терени и програми

1.2.4. Кључни налази за област планирања „Инфраструктура и урбанистичко планирање“

Саобраћајна инфраструктура

Саобраћајни подсистем подручја Панчева чине делови транспортног система железнице, друмског саобраћаја, водног и саобраћајног система Града:

- У друмском саобраћају, путни правац међународног значаја Е70 према Румунији и домаћи правци према Београду, Вршцу, Ковину и Зрењанину; у претходном планском периоду дужина путева на подручју Панчева повећана је са 125km на 142km.
- У железничком саобраћају, пруга међународног значаја према Румунији, те пруге према Зрењанину и Београду и локална деоница Панчево - центар – Војловица – Лука – Индустријска зона. Укупна дужина пруга на подручју Панчева је 37km.
- Лучко подручје на територији Града Панчева укључује Луку Дунав и пловни канал бивше ХИП Азотаре са припадајућим земљиштем и простире се на укупно 127ha. У Луци Дунав могу да пристану пловила капацитета до 5.000 t у свим условима водостаја

- На комплексу фабрике авиона "Утва" Панчево лоциран је аеродром који служи пољопривредним авионима и у спортско-рекреативне сврхе

Комунална инфраструктура

Према подацима ЈКП „Водовод и канализација“ подручје града и насељених места Панчева покривено је са око 400km водоводне мреже која опслужује око 40.000 домаћинстава, односно 116.000 становника. Град се снабдева водом са три изворишта укупног капацитета 1000 l/s. На канализациони систем који се састоји од 145 km канализационе мреже и 8 црпних станица прикључено је 15.020 објеката и покрива 72.000 становника.

Електроснабдевање подручја Панчева и целог Јужног Баната реализује „Електровојводина Нови Сад – Електродистрибуција Панчево“, са напајањем из 7 трафо станица и 17 далековода. У Долову је реализован први пројекат обновљивих извора енергије- ветропарк на подручју ЈЛС.

Снабдевање топлотном енергијом и енергентима спроводи се преко два централизоване система, гасификационог односно топлификационог, који снабдевају две кључне групе потрошача, индустрију-током целе године, односно стамбене и пратеће просторе током зимске сезоне. ЈКП „Грејање“ Панчево топлотном енергијом снабдева 12.500 корисника из категорије стамбеног простора и око 600 корисника из категорије пословног простора. Из система даљинског грејања града Панчева се греје око 860.000 m² или око 40% домаћинстава урбаног дела града Панчева.

Урбанизам

Локална управа и ЈП „Урбанизам“ доносе и континуирано раде на урбанистичким плановима и регулацији просторног уређења територије ЈЛС. Укупна површина грађевинског земљишта на подручју Града је 4.500 ha, подељеног на више намена (стамбене, комуналне, пословне, индустријске и радне зоне, јавне функције, спортско-рекреативни комплекси, парковске површине).

Актуелно у складу са Законом о планирању и изградњи на подручју Панчева на снази је 55 урбанистичко-планских аката, у изради је 12 планова а још 7 планова је предвиђено да се изради дп краја 2022.г.. За период 2023-2025.г. према сада актуелним потребама, планира се израда 23 плана а за период од 2026-2028.г. још 10 планова. Свакако, до почетка првог и другог средњорочног периода, у односу на потребе ће се планирани број планова вероватно увећати.

Детаљнији преглед и статистички значајни актуелни подаци за област „Инфраструктура и урбанистичко планирање“ представљени су у поглављу 1.3. Анекса 1. овог Плана.

На основу анализе стања и примарних и секундарних извора података, идентификовани су следећи кључни проблеми и баријере у области инфраструктуре и урбанизма Панчева:

- Наслеђена позиционираност друмске и железничке инфраструктура која на неким локацијама представља ограничавајући фактор за развој града
- Изазови усклађивања растућих потреба за станоградњом и другим грађевинским активностима са урбанистичко-планским условима; недовољни капацитети инспекцијско-контролних органа
- Растуће саобраћајно оптерећење у Граду, недовољност паркиралишта, нерешено питање реактивирања система јавног превоза “Бевоз” на релацији Београд-Панчево
- Довршетак изградње канализационе мреже у насељеним местима и убрзање прикључења на мрежу; кишна канализација
- Постројење за пречишћавање отпадних вода
- Топловодна инфраструктура

1.2.5. Кључни налази за област планирања „Заштита животне средине“

У складу са *Законом о заштити животне средине*, ЈЛС Панчево спроводи редовни мониторинг и контролу квалитета ваздуха, подземних и површинских вода, полена и буке као и мониторинг земљишта и припрема годишњи Извештај о стању животне средине на територији ЈЛС за претходну годину са обједињеним свим резултатима мерења и испитивања квалитета животне средине. Извештаји се усвајају од стране Скупштине града Панчева и објављују се на сајту града Панчева.

Систем за континуални мониторинг квалитета ваздуха обухвата:

- четири аутоматске мерне станице у власништву Града (Цара Душана, Ватрогасни дом, Војловица, Старчево) на којима се прате концентрације 15 параметара;
- допунска мерења квалитета ваздуха која финансира град врше се на 3 локације (Стрелиште, Народна башта, Нова Миса) на којима се прати 9 параметара, а на Стрелишту се одређује присуство живе, ПАХ-ова и бензопирена. Ова допунска мерења за потребе града ради ЗЗЈЗ Панчево.
- Министарство Заштите животне средине финансира мерења на 2 мерна места (Ватрогасни дом и Завод за јавно здравље). Утврђују се концентрације 8 параметара и спроводи их ЗЗЈЗ Панчево.

Анализом резултата праћења квалитета ваздуха у 2020. години у агломерацији Панчево, које врши Завод за јавно здравље Панчево, може се закључити да у загађењу ваздуха Панчева најзначајније учешће имају честице чађи и PM_{10} док су полутанти сумпор-диоксид и азотни оксиди у границама дозвољених. Према индексу квалитета ваздуха AQI (Air Quality Index) за присуство суспендованих честица, индекс квалитета ваздуха се оцењује као „загађен“.

У Панчеву, као и у већем делу Србије, површинске воде се не користе за пиће, већ се у ту сврху користе искључиво подземне воде. Вода за пиће у Панчеву је доброг квалитета.

У 2020. години је реализован Уговор о набавци пројектно техничке документације пијезометарске мреже, испитивање постојећих и изградњу нових пијезометара јужно од Јужне индустријске зоне. На основу испитивања узорака подземне воде 2018. године на неколико локација јужно од Јужне индустријске зоне евидентирана је повећана концентрација арсена и хлоридних једињења као последица НАТО бомбардовања. Ове воде не утичу на водоизворишта, јер су ниже од њих. Завод за јавно здравље Панчево сваке године у летњој сезони врши редовно испитивање квалитета површинских вода које се користе за купање и рекреацију на 5 локација.

На основу мерења изложености и штетних ефеката буке, које преко овлашћених институција врши Секретаријат за ЗЖС Панчева, утврђена је оптерећеност становништва Панчева комуналном буком, посебно у периоду ноћног одмора, а доминантни извори су бука од саобраћаја на највећем броју мерних места и бука од индустријских постројења.

Што се тиче земљишта, као кључни проблем идентификована је еолска ерозија која утиче на смањење плодности земљишта. Пошумљавање је најадекватнија мера за неутрализацију овог и других повезаних штетних ефеката.

На подручју Панчева налазе се четири заштићена природна добра, од којих је најзначајније Парк природе „Поњавица“. Површина овог парка је око 300 хектара, а заштитна зона око парка око 680 хектара. Парком природе Поњавица је проглашена још 1995 год. а категорисана је III категоријом заштите на коју се односи највећи део парка, али су присутне и I и II категорија заштите. Управљање Парком природе је поверено ЈП „Тамиш-Дунав“ из Панчева.

У надлежности ЈКП „Зеленило“ одржава се 200 ha јавних зелених површина на територији града Панчева, у оквиру којих су 6 паркова: Градски парк, Народна башта, Барутана, Горански парк, Железнички парк и парк Војловица. Према подацима Извештаја о стању животне средине, у 2020. години посађено је 2.423 комада лишћара, 982 комада четинара и 449 комада украсног шибља.

У складу са *Законом о управљању отпадом*, део надлежности и активности у овој области преноси се на ЈЛС. Управљање комуналним чврстим отпадом на територији ЈЛС Панчево је у надлежности ЈКП „Хигијена“ Панчево, која обавља: сакупљање комуналног отпада, његово одвожење, безбедно одлагање и третман; управљање, одржавање, санирање и затварање депонија; селекцију, складиштење и третман секундарних сировина, преко својих радних јединица РЈ Изношење отпада, РЈ Стара депонија, РЈ Нова депонија и РЈ Екосировина.

У складу са *Законом о ЗЖС* и пратећим подзаконским актима, ЈЛС Панчево преко надлежног Секретаријата за ЗЖС од 2011. води Локални регистар извора загађивања животне средине. На основу ове регулативе, привредна друштва, друга правна лица и предузетници у обавези да ажурно достављају податке за Локални регистар до 31.марта сваке године за претходну годину.

У складу са *Законом о ефикасном коришћењу енергије* ЈЛС Панчево је у обавези да реализује планирани циљ уштеда који прописује Влада, именује потребан број енергетских менаџера, донесе програм и план енергетске ефикасности за град Панчево, као и доставља годишње извештаје надлежном Министарству о потрошњи енергената и остваривању циљева садржаних у програму и плану за сваку годину. Секретаријат за ЗЖС је 2017. именовао енергетског менаџера и започео прикупљање података о потрошњи воде, електричне енергије и осталих енергената. Панчево је препознато као један од првих градова у земљи који је увео систем енергетског менаџмента и највише постигао у овој области, на основу чега су у нашем Граду организоване националне радионице и едукације на тему енергетске ефикасности под покровитељством Министарства енергетике и UNDP (Програм Уједињене нације за развој). Унапређење које је Панчево такође реализовало уз помоћ представника ЈКП „Грејање“ и ЈКП „Водовод и канализација“, а финансирано је од стране UNDP, је аутоматски пренос рачуна за даљински систем грејања као и за потрошњу воде за јавне установе. Овај пренос је омогућио да се за све јавне установе које су на даљинском систему грејања види и прати потрошња сваког сата, а потрошња воде за сваки сат засад код две установе. Детаљнији преглед и статистички значајни актуелни подаци за област „Заштита животне средине“ представљени су у поглављу 1.4. Анекса 1. овог Плана.

На основу анализе стања и примарних и секундарних извора података, идентификовани су следећи кључни проблеми и баријере у области заштите животне средине Панчева:

- Загађеност ваздуха
- Управљање отпадом и дивље депоније
- Неодовољна пошумљеност и површине под зеленилом
- Пречишћавање отпадних вода
- Низак ниво свести и едукованости грађанства у области заштите животне средине, енергетске ефикасности и потенцијала циркуларне економије

1.2.6. Кључни налази за област планирања „Локална управа и комуналне делатности“

У наредном планском циклусу, управа ЈЛС Панчево биће у обавези да усклади своје деловање са Стратегијом реформе јавне управе за период 2021-30 који је донела Влада РС, као и са Програмом реформе система локалне самоуправе за период 2021-25 који уређује правце развоја система ЛУ. Општи циљ ове реформе је да се изгради систем ЛУ који ће обезбедити ефикасно и одрживо остварење права грађана на локалну самоуправу, а четири посебна циља фокусирана су на унапређење одговорности ЛУ, њеног система финансирања, организационе капацитете, као и квалитет и доступност услуга ЛУ и КД.

За своје активности на унапређивању услова за пословање и инвестирање Градска управа добила је признање стицањем Сертификата за општину са повољним пословним окружењем у Југоисточној Европи додељеног од стране Националне алијансе за локални економски развој

(НАЛЕД). После успешно реализованих акција на привлачењу директних страних инвестиција, посебно у Северну индустријску зону, ЛУ је проширила фокус на домаћу привреду и предузетништво, у ком циљу је донел „Стратегију привлачења инвестиција Панчева за период 2019-23“ са циљевима који су приказани у поглављу 1.2.1.

ЈЛС Панчево је донело „Стратегију комуникације града Панчева 2017-2020“ са циљем подизања квалитета комуникације са грађанима у вези визије, стратешких приоритета развоја, модернизације услуга, као и поштовања принципа транспарентности и одговорности у обављању послова у својој надлежности. На основу резултата *Процене стања електронске управе у БО ЈЛС на нивоу Србије* која је реализована 2019. под покровитељством швајцарске владе, ЈЛС Панчево препознато је као један од лидера са највећим индексом развоја у области е-Управе, што је резултат улагања у креирање интернет сајта Града, набавку хардвера и софтвера, безбедност података, развој више е-сервиса и обуку ИТ службе.

ЈЛС је дужна да створи услове за обезбеђење квалитета, обима, доступности и континуитета комуналних услуга, као и надзор над њиховим вршењем, како би комунална предузећа реализовала своју мисију у корист грађана Панчева и пружала услуге на ефикасан, економичан и транспарентан начин.

ЈЛС Панчево има развијену мрежу јавно-комуналних предузећа са укупно 1.163 запослена у 15 организација. У време израде претходне Стратегије развоја, 2013 године број ЈКП је био 16 а број запослених је износио 1.912. Разлози за смањење запослених су били уредба о ограничењу запошљавања у јавном сектору која је важила током претходног планског циклуса, акције на рационализацији броја запослених, као и ликвидација ЈКП „Ауто-транспорт“ Панчево (која је резултирала успешно реализованим уговором ЈПП, поверавањем јавног превоза предузећу „Пантранспорт доо“ и набавци модерних аутобуса).

ЈКП послују у складу са *Законом о комуналним делатностима, Законом о јавним предузећима, Законом о буџетском систему, Законом о раду* и другим регулативама РС. Уз подршку Градске управе и комуникацију са покрајинским и републичким органима у домену својих надлежности, ЈКП настоје да прате развој савремених технологија и иновација у својим областима услуга и реализују пројекте у циљу унапређења квалитета својих услуга кроз увођење савремене опреме и метода рада, обуке запослених и друге акције.

Детаљнији преглед и статистички значајни актуелни подаци за област „Локална управа и комуналне делатности“ представљени су у поглављу 1.5. Анекса 1. овог Плана.

На основу анализе стања и примарних и секундарних извора података, идентификовани су следећи кључни проблеми и баријере у области локалне управе и комуналних делатности Панчева:

- Наслеђени деценијски проблеми у области имовинско-правних односа, који у већој мери спадају у надлежност служби централног нивоа управљања и споро се решавају
- Оптерећеност подручја Града вишедеценијским развојем тешке индустрије и последица које историјски недовољна улагања у области ЗЖС остављају на квалитет живота становништва и атрактивност ЈЛС
- Ограничена средства за инвестирање у односу на број и величину жељених интервенција у комуналну инфраструктуру и унапређење комуналних услуга

1.2.7. SWOT матрице по планским областима

Област планирања „Привредни развој“

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
• Стабилан политички амбијент у Граду • Изванредан саобраћајно-географски положај, у близини друмских, железничких, речних коридора и међународног аеродрома у Сурчину као и великог тржишта града Београда • Велике иностране компаније које послују на подручју Града • 84% територије ЈЛС је пољопривредно земљиште које је у највећем делу култивисано • 16000 ха државног пољопривредног земљишта дато у дугорочни закуп и са квалитетним системом контроле експлоатације • Добро развијен систем и службе локалне управе и администрације и потврђена спремност за сарадњу са великим и МСП Панчева • Задовољавајући квалитет највећег дела инфраструктуре и комуналне опремљености за обављање привредних активности	• Континуирани пад демографских фактора (низак наталитет, висок морталитет, миграције) • Недостатак финансијских средстава ЈЛС за капитална улагања (нпр. комасација пољопривредног земљишта и др.) • Неповољан имиџ Града у домену квалитета фактора животне средине • Комплексан и неизвесан процес прилагођавања образовних програма актуелним потребама привреде Панчева (у највећем делу превазилази надлежности ЈЛС) • Недовољно снажна предузетничка иницијатива у производним делатностима и пољопривреди • Недовољно укључивање ММСП у комуникације са Градском управом и учешће у процесима доношења одлука у надлежности ЈЛС
ПРИЛИКЕ	ПРЕТЊЕ
• Мултипликација позитивних ефеката директних страних инвестиција на привредне активности и животни стандард у Панчеву • Потенцијал динамичног укључења МСП у ланце добављача великих страних компанија • Креирање брендираних производа Панчева	• Ризик немогућности обезбеђења довољно локалне радне снаге за даљи привредни раст, ни по броју ни по профилу компетенција које тражи привреда • Старење пољопривредног становништва и наставак миграција младих из села у град

• Потенцијали сарадње Града и представника привредног сектора, кроз оживљавање рада саветодавног тела (Привредни савет) • Потенцијал веће расположивости ЕУ фондова за улагања у привреду, пољопривреду и неутрализацију негативних ефеката индустријског развоја на животну средину и посебно у домену зелене /циркуларне економије и енергетске ефикасности • Унапређени смештајни капацитети – приватни смештај, хотели • Изградња саобраћајнице – везе између Зрењанинског пута и Јабучког пута, у циљу боље повезаности Северне индустријске зоне и Панчева са Београдом	• Изостанак благовремених и довољних мера и улагања са централног нивоа у домену модернизације инфраструктуре и институција неопходних за развој привреде /пољопривреде и њихово усклађивање са захтевима ЗЖС и енергетске ефикасности

Област планирања „Социјални развој“

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
• Снажан социјални капитал са аспекта људских ресурса, стручног, пословног и организационог капацитета и локалног културног идентитета становништва • Постојање релативно довољно објеката здравствене и социјалне заштите и образовно-васпитних установа за актуелни број становника • Богато културно-историјско наслеђе Града и динамична локална културна и уметничка сцена • Активно учешће грађанства у различитим активностима организација цивилног друштва • Динамична партиципација младих и грађана у спортско-рекреативним организацијама и активностима	• Ограничене надлежности ЈЛС за интервенције и улагања у већини области социјалног сектора (управљање са централног нивоа) које су неопходне за превазилажење баријера • Одлагање имплементације система платних разреда за запослене у јавном сектору и решавање диспропорција у зарадама • Недовољност простора и савремене опреме за реализацију програма у већем броју школа • Потребно бар још 5 вртића у Граду и насељима • Недовољност улагања у објекте културе • Недовољни спортско-рекреативни капацитети за базичне спортове
ПРИЛИКЕ	ПРЕТЊЕ
• Активирање Регионалног тренинг центра који почиње са радом 2022 који ће омогућити доквалификацију, преквалификацију и обезбеђење радне снаге адекватних образовних профила за дефицитарна радна места у привреди • Побољшање међусобне сарадње између 15 установа културе и активнија сарадња културе, ОЦД и привреде на унапређењу имиџа Града	• Одлив стручних кадрова у здравству, просвети, култури и др. установама социјалног сектора • Пропадање објеката од значаја за историјско наслеђе Града • Недовољна средства за програме обogaћења културних садржаја града новим програмима, уз очување постојећих културних, уметничких, спортских и др. манифестација

Област планирања „Инфраструктура и урбанистичко планирање“

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
Капитални саобраћајни пројекти са утицајем на подручје ЈЛС који су уврштени у стратешке и просторне планове Републике (изградња друмско-железничког моста на Дунаву код Винче и обилазнице око Панчева); Снажан развој грађевинарства и континуитет раста потреба за квалитетном станоградњом (преливање из Београда) Јавни превоз решен на квалитетан начин кроз уговор о ЈПП (еколошки савремени аутобуси, 22 линије), који употпуњавају и 8 такси удружења	Трасе теретних и индустријских колосека пролазе кроз само језгро Града; постојеће трасе државних путева I реда добрим делом улазе у градско ткиво Обустављена линија „Беовоза“ који је реално најадекватније решење за превоз на релацији Панчево-Београд Недостатак уређених паркинг површина Значајан део индустрије није прикључен на канализациони систем тако да се отпадне воде директно изливају у Мали рит и реку Надел без икаквог предтретмана
ПРИЛИКЕ	ПРЕТЊЕ
Раздвајање теретног и путничког железничког саобраћаја на подручју Панчева Изградња повезних путева од будућег аутопута Београд – Зрењанин – Нови Сад, као и изградња и реконструкција локалних саобраћајница и атарских путева Развој логистичког центра могућ је на подручју Гринфилд 2 локације у непосредном залеђу лучког подручја ЈПП уговори за изградњу јавних гаража Регулација траса појединих улица у Граду у једносмерне, са циљем стварања простора за бицикличке стазе и додатне зелене површине Измештање главне аутобуске станице Изградња новог изворишта са постројењем за пречишћавање вода које би било на територији града Панчева Ободи ГУП а су ушли у подручје које ће моћи да се планира за станоградњу (потребна урбанистичко планска решења), равномернија градња и смањење притиска на градско језгро	Ограничен буџет за улагања у пројекте комуналне инфраструктуре Одржавање баланса између растућих инвестиција у станоградњу и поштовања урбанистичко-планског реда Недовољни капацитети инспекција у области грађевине и урбанизма, како по броју тако и по обучености; честа непоштовања урбанистичких услова од стране инвеститора Главно извориште воде се налази на територији која припада граду Београду (успорено издавање сагласности) Старост водоводне мреже Снабдевање струјом у центру - недостатак јавног простора у ужем градском језгру за изградњу трафостаница Недовољна топоводна инфраструктура

Област планирања „Заштита животне средине“

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
Редовно и организовано спровођење мониторинга компоненти које директно утичу	Присутност суспендованих честица у ваздуху током претходних 5 година што сврстава квалитет ваздуха у III категорију

на здравље и квалитет живота (ваздух, вода, земљиште, бука и др.) • Град Панчево је један од првих градова у земљи који је увео систем енергетског менаџмента и самостално управља ISEM базом (информациони систем енергетског менаџмента) • Геоморфолошки положај, близина река, погодност климе за развој флоре и фауне • Присуство и заштита значајног броја биљних и животињских врста које се сматрају угроженим као и заштићених природних добара • Аутобуси јавног превоза су еколошки, са малом емисијом штетних гасова	• Проблеми у управљању отпадом, дивље депоније • Неконтролисана употреба ђубрива и пестицида • Недостатак зелених површина, пошумљавање се врши брзорастућим дрворедима што не доприноси решавању загађене и деградиране животне средине • Незадовољавајућа заштитна одстојања између опасних постројења и зона становања, јавних објеката, изворишта водоснабдевања и других осетљивих објеката • Велики број приватних ложишта • Недовољна свест грађанства о екологији и заштити животне средине и недовољно организовање еколошких акција и континуираних активности у области заштите животне средине
ПРИЛИКЕ	ПРЕТЊЕ
• Снажна посвећеност на глобалном и европском нивоу проблемима климатских промена и смањењу негативних утицаја, већа расположивост међународних фондова за улагања у пројекте унапређења животне средине, систем управљања отпадом, бригу о природним водама, третман отпадних вода пре испуштања у реципијенте и енергетске ефикасности • Појачање промотивних и едукативних активности у циљу подизања свести становништва и привредних субјеката на тему животне средине, штедње енергије и циркуларне економије • Задржавање постојећих зелених површина у што већој мери у централном градском језгру • Повећање површина под зеленилом, потенцијални парк Котеж 2, парк Стрељана зелена зона у појасу јужне индустријске зоне • Бицикличке стазе, повезивање Панчева и Старчева, Омољице, Иванова и Банатског Брестовца на траси Еуро Вело руте као и Панчева са Јабуком и другим насељеним местима уз постојеће саобраћајнице и нарочито уз обале река	• Ризик погоршања фактора животне средине у Панчеву уколико изостану мере са централног нивоа управљања • Спорост и недовољност обезбеђења средстава за отклањање дивљих депонија као и за успостављање интегралног система управљања отпадом • Ризик даљег смањења зелених површина у граду и насељеним местима • Недовољна средства стимулације за прелазак грађанства и привредних субјеката на даљински систем грејања • Ризик потенцијалних технолошких удеса са последицама по животну средину и здравље

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
• Доказани резултати добре организације и спроведених пројеката ЈЛС у претходном периоду, подигнути капацитети управљања и подршке ЛУ даљем развоју • Успешна реализација привлачења веома квалитетних директних страних инвестиција • Успешно реализовани пројекти е-Управе који сврставају Панчево у лидерске ЈЛС у земљи • Више пословних зона за даљи привредни раст • Централизован попис јавне својине Града и централизовано управљање имовином Града (очекује се током новог планског периода)	• Нерешени имовинско-правни односи и ограничене могућности утицаја ЈЛС на њихово решавање- служба катастра у надлежности централног нивоа управљања • Имиџ и атрактивност Града оптерећен наслеђеним проблемима животне средине • Ограничена средства за инвестирање у односу на број и величину жељених интервенција у инфраструктуру • Кашњење у процесима реформи и стварања услова за професионализацију јавне управе и администрације од централног до локалног нивоа
ПРИЛИКЕ	ПРЕТЊЕ
• Низ развојних потенцијала које нуди географски положај ЈЛС и близина Београда • Велики саобраћајни пројекти предвиђени Просторним планом РС на подручју и у гравитационом окружењу ЈЛС Панчева • Даља дигитализација локалне управе и администрације • Фондови ЕУ и међународних институција за пројекте у области развоја ЛУ+КД • Алтернативни извори енергије, соларна енергија, изградња цевовода за повезивање две топлане • Израда ГУП и могућа решења у индустријској зони (Петрохемија, Рафинерија, бив. Азотара)	• Континуитет обезбеђења квалитетних кадрова за стручне службе у ЛУ+КД на дужи рок • Ефективност сарадње и синергије ЛУ, ЈП Урбанизам и КД при изради планских докумената, дефинисања приоритетних циљева и решавања проблема према важности • Зависност од централних органа управљања у већем броју одлука које утичу на садржај и динамику остварења развојних циљева

2. Визија и правци развоја ЈЛС Панчево до 2028. године

На основу сагледавања актуелног стања и проблема са којима се суочава ЈЛС Панчево, спроведених консултативних процеса у којима су укључене све кључне заинтересоване стране - јавност, Партнерски форум, Радне групе и Координациони тим Панчева, и идентификације кључних праваца развоја Града до 2028. године, визија развоја Града у новом планском циклусу је формулисана како следи:

»Панчево као заједница са атрактивним условима за пословање, породицу и младе, са зеленијом и здравијом животном средином, унапређеном социјалном и комуналном инфраструктуром, поносна на своје културно наслеђе и диверзитет, усмерена ка будућности и одрживом развоју»

Из изјаве о визији идентификују се следећа три приоритетна правца развоја ЈЛС Панчево, који су усмерени на оснажење ефеката постигнутих резултата у претходном планском периоду и неутрализацију кључних баријера даљем развоју:

РАЗВОЈНИ ПРАВАЦ 1:

Даље унапређење пословног амбијента са фокусом на домаћу привреду и пољопривреду

РАЗВОЈНИ ПРАВАЦ 2:

Улагања у инфраструктуру и програме који унапређују Панчево и квалитет живота грађана

РАЗВОЈНИ ПРАВАЦ 3:

Зеленија и здравија животна средина

На основу идентификованих развојних праваца ЈЛС Панчево и у складу са методологијом израде развојних планова за ниво ЈЛС, у наставку поступка спроведено је каскадирање на приоритетне циљеве развоја и мере за њихово остварење и дефинисан механизам имплементације, праћења остварења Плана, извештавања и вредновања ефеката.

3. Приоритетни циљеви развоја

На основу методолошких препорука наведених у „Смерницама за израду Плана развоја ЈЛС“, број приоритетних циљева ЈЛС Панчево по сваком развојном правцу лимитира се на 3-4 циља, како би се обезбедио фокус и конкретан опсег деловања, као и логичка спрега са мерама за њихово остварење. С друге стране, обезбеђује се да циљеви буду хијерархијски на довољно високом нивоу, јер је планском регулативом предвиђено да се њихова конкретизација и каскадирање до нивоа појединачних пројеката и активности спроведу у поступку израде средњорочних планова и финансијских планова ЈЛС, заснованих на Плану развоја ЈЛС.

Такође, добра пракса у изради Плана развоја ЈЛС препоручује да се приоритетни циљеви развоја ЈЛС ставе у контекст УН Агенде 2030 за одрживи развој и релевантним поглављима у приступном процесу Србије ка ЕУ, обзиром да се преко 70% правних тековина ЕУ реализује преко локалног нивоа управљања.

Приоритетни циљеви развоја треба да буду прецизни, мерљиви, прихватљиви, реални и временски одређени. На нивоу приоритетног циља дефинишу се показатељи учинка који представљају основу за праћење и мерење остварења током имплементације Плана развоја. Показатељи се састоје од базне (почетне) вредности стања на основу најскоријег доступног податка, циљне вредности која се жели достићи током планског циклуса, као и извора провере.

Од посебног значаја је поступак процене финансијских капацитета ЈЛС Панчево да оствари зацртане развојне циљеве, као и синхронизације програмске структуре буџета ЈЛС са циљевима и показатељима дефинисаних овим Планом.

У наставку су у табеларном приказу представљени приоритетни циљеви развоја ЈЛС Панчево за период 2022-2028 са референцама ка подручјима програмског буџета ЈЛС који ће их подржавати, као и референтним циљевима УН Агенде 2030 и ЕУ Поглављима чијем остварењу они доприносе. Даља разрада циљева на мере за њихово остварење биће представљена у поглављу 4.

Легенда скраћеница:

РП1 – Развојни правац 1 (садржи 4 приоритетна циља)

РП2 – Развојни правац 2 (садржи 4 приоритетна циља)

РП3 - Развојни правац 3 (садржи 3 приоритетна циља)

ПР – Област планирања Привредни развој

СР - Област планирања Социјални развој

ИУ – Област планирања Инфраструктура и урбанизам

ЖС – Област планирања Заштита животне средина

ЛК - Област планирања Локална управа и комуналне делатности

Развојни правац	Област планирања	Р.бр.	Приоритетни циљ	Сектор програмског буџета	Веа са ЦОР - УН Агенда 2030	Веа са ЕУ поглављима
РП1	ПР	1.1.	Повећање капацитета и конкурентског потенцијала привреде Панчева	Локални економски развој Развој туризма	Циљ 8. Промовисати инклузиван и одржив економски раст, запосленост и достојанствен рад за све. Циљ 8.1. Одржати економски раст у складу са националним околностима. Циљ 8.2. Остварити више нивое економске продуктивности кроз диверсификацију, технолошки напредак и иновацију, као и кроз фокус на секторе са вишим степеном додате вредности и радно интензивне секторе.	Поглавље 20: Предузетништво и индустријска политика
РП1	ПР, СР	1.2.	Обезбеђење адекватних људских ресурса за потребе развоја Панчева	Локални економски развој Средње образовање и васпитање	Циљ 9.ц. Значајно повећати приступ информационом и комуникационим технологијама, и тежити обезбеђењу универзалног и приуштивог приступа интернету. Циљ 8.5. Достићи пуну и продуктивну запосленост и обезбедити достојанствене послове за све жене и мушкарце, обухватајући младе људе и особе са инвалидитетом, као и равноправне зараде за рад једнаке вредности. Циљ 8.6. Одрживо смањивати учешће младих који нису запослени, нити су у процесу образовања или обука за запослење. Циљ 4. Обезбедити инклузивно и квалитетно образовање и промовисати могућности целоживотног учења. Циљ 4.4. Одрживо повећати број младих и одраслих који имају релевантне вештине, обухватајући техничке и занатске вештине, неопходне за запослење, пристојне послове и предузетништво	Поглавље 19: Социјална политика и запошљавање Поглавље 20: Предузетништво и индустријска политика Поглавље 26:Образовање и култура
РП1	ПР	1.3.	Стварање предуслова за даљи развој пољопривреде и одржавања пратећих система	Пољопривреда и рурални развој	Циљ 2.а. Повећати обим инвестиција у руралну инфраструктуру, пољопривредна истраживања и саветодавне услуге и развој технологије, са циљем побољшања продуктивности пољопривреде. Циљ 2.3. Удвостручити пољопривредну продуктивност и приходе малих произвођача хране. Циљ 2.4. Осигурати одрживе системе производње хране и имплементирати флексибилне пољопривредне праксе које повећавају продуктивност и производњу, које помажу одржавање екосистема, јачају капацитете за прилагођавање климатским променама, екстремним временским условима, суши, поплавама и другим природним катастрофама, те које прогресивно унапређују квалитет земљишта. Циљ 15.3. Борба против дезертификације, обнављање деградираног земљишта, укључујући и земљиште погођено дезертификацијом, сушама и поплавама.	Поглавље 11: Пољопривреда и рурални развој
РП1	ПР	1.4.	Повећање конкурентности и ефективности локалне пољопривреде, подршка опстанку и развоју сеоских средина.	Пољопривреда и рурални развој	Циљ 2.а. Повећати обим инвестиција у руралну инфраструктуру, пољопривредна истраживања и саветодавне услуге и развој технологије, са циљем побољшања продуктивности пољопривреде. Циљ 2.3. Удвостручити пољопривредну продуктивност и приходе малих произвођача хране. Циљ 2.4. Осигурати одрживе системе производње хране и имплементирати флексибилне пољопривредне праксе које повећавају продуктивност и производњу, које помажу одржавање екосистема, јачају капацитете за прилагођавање климатским променама, екстремним временским условима, суши, поплавама и другим природним катастрофама, те које прогресивно унапређују квалитет земљишта.	Поглавље 11: Пољопривреда и рурални развој

РП2	ИУ, ЛК	2.1.	Развој програмских и системских решења која подржавају функционалност и ефикасност инфраструктуре и урбанистичког планирања Града	Становање, урбанизам и просторно планирање Комуналне делатности Опште услуге локалне самоуправе	Циљ 9.1. Развити квалитетну, поуздану, одрживу и отпорну инфраструктуру, укључујући регионалну и прекограничну инфраструктуру, како би се подржали економски развој и људско благостање, са фокусом на економски прихватљивом и једнаком приступу за све Циљ 9.4. Унапредити инфраструктуру и прилагодити индустрију одрживим стандардима, са повећаном ефикасношћу употребе ресурса и значајнијим усвајањем чистих и еколошких технологија и индустријских процеса.	Поглавље 15. Енергетика Поглавље 27. Животна средина Поглавље 28. Заштита потрошача и заштита здравља
РП2	ИУ, ЛК	2.2.	Изградња, реконструкција и обнављање инфраструктура и мрежа (комуналне, саобраћајне, енергетске, и др.) које подржавају динамични развој Града	Становање, урбанизам и просторно планирање Локални економски развој Комуналне делатности	Циљ 6.1. Обезбедити универзалан и равноправан приступ безбедној и приступачној пијаћој води за све. Циљ 6.2. Омогућити свима приступ адекватним и равноправним санитарним условима и хигијени. Циљ 9.1. Развити квалитетну, поуздану, одрживу и отпорну инфраструктуру, како би се подржали економски развој и људско благостање, са фокусом на економски прихватљивом и једнаком приступу за све Циљ 9.4. Унапредити инфраструктуру и прилагодити индустрију одрживим стандардима, са повећаном ефикасношћу употребе ресурса и значајнијим усвајањем чистих и еколошких технологија и индустријских процеса. Циљ 11.2. Обезбедити приступ безбедним, приступачним и одрживим системима транспорта за све, појачати безбедност на путевима, посебно проширењем јавног превоза, са посебном пажњом на потребе рањивих група, жена, деце, особа са инвалидитетом и старијих. Циљ 12.4. Достићи еколошки одрживо управљање хемикалијама и свим отпадима током њиховог животног циклуса, у складу са међународним оквирима, те значајно смањити њихово отпуштање у ваздух, воду и земљиште, како би се минимизирао негативан утицај на здравље људи и животну средину.	Поглавље 15. Енергетика Поглавље 27. Животна средина Поглавље 28. Заштита потрошача и заштита здравља
РП2	ИУ, ЛК, СР	2.3.	Улагања у инфраструктуру и објекте који доприносе социјалном развоју, културном идентитету и квалитету живота грађана Панчева	Предшколско васпитање и образовање Основно образовање и васпитање Средње образовање и васпитање Социјална и деčја заштита Развој културе и информисања Развој спорта и омладине	Циљ 3. Обезбедити здрав живот и промовисати благостање за људе свих генерација. Циљ 4. Обезбедити инклузивно и квалитетно образовање и промовисати могућности целоживотног учења.	Поглавље 19 – Социјална политика и запошљавање Поглавље 26 – Образовање и култура
РП2	СР	2.4.	Развој програма и системских решења у домену социјалног развоја и квалитета услуга локалне управе	Предшколско васпитање и образовање Основно образовање и васпитање Средње образовање и васпитање Социјална и деčја заштита Здравствена заштита Развој културе и информисања Развој спорта и омладине Опште услуге локалне самоуправе	Циљ 3. Обезбедити здрав живот и промовисати благостање за људе свих генерација. Циљ 4. Обезбедити инклузивно и квалитетно образовање и промовисати могућности целоживотног учења.	Поглавље 19 – Социјална политика и запошљавање Поглавље 26 – Образовање и култура Поглавље 28. Заштита потрошача и заштита здравља

РПЗ	ЖС, ЛК	3.1.	Унапређење система управљања отпадом и чинилаца животне средине	Заштита животне средине Комуналне делатности	Циљ 6.3. Унапредити квалитет воде смањењем загађења, елиминисати одлагање и на најмању могућу мери свести испуштање опасних хемикалија и материјала, преполовити удео непречишћених отпадних вода и значајно повећати рециклирање и безбедну поновну употребу на глобалном нивоу Циљ 11.6. Смањити неповољан утицај градова на животну средину, обрађујући посебну пажњу на квалитет ваздуха и општинске и друге системе управљања отпадом. Циљ 12. Обезбедити одговорну потрошњу и производњу Циљ 12.4. Достићи еколошки одрживо управљање хемикалијама и свим отпадима током њиховог животног циклуса, у складу са међународним оквирима, те значајно смањити њихово отпуштање у ваздух, воду и земљиште, како би се минимизирао негативан утицај на здравље људи и животну средину. Циљ 12.5. Значајно смањити стварање отпада кроз превенцију, редуkcију, рециклирање и поновну употребу.	Поглавље 27. Животна средина Поглавље 28. Заштита потрошача и заштита здравља
РПЗ	ЖС, ЛК, СР	3.2.	Унапређење квалитета ваздуха и повећање површина под зеленилом	Заштита животне средине	Циљ 11.7. Обезбедити универзалан приступ безбедним, инклузивним и приступачним, зеленим и јавним површинама, посебно за жене и децу, старије особе и особе са инвалидитетом. Циљ 15. Штитити, обновити и промовисати одрживу употребу копнених екосистема, одрживо управљати шумама, борити се против дезертификације, зауставити и умањити деградацију земљишта и зауставити губитак биодиверзитета. Циљ 15.1. Осигурати очување, рестаурацију и одрживо коришћење копнених и подземних вода, екосистема, посебно шума, мочвара, планина и сувих области, у складу са обавезама према међународним уговорима. Циљ 15.2. Промовисати имплементацију одрживог управљања свим типовима шума, зауставити крчење шума, повратити деградираних шума и значајно повећати обим пошумљавања и поновног пошумљавања. Циљ 15.5. Предузети хитне и значајне активности за смањивање деградације природних станишта, зауставити губитак биодиверзитета и заштитити угрожене врсте и спречити њихово истребљење	Поглавље 27. Животна средина Поглавље 28. Заштита потрошача и заштита здравља
РПЗ	ЖС, ЛК	3.3.	Повећање енергетске ефикасности и степена коришћења обновљивих извора енергије	Енергетска ефикасност и развој ОИЕ	Циљ 7. Обезбедити приступ приступачној, поузданој, одрживој и модерној енергији за све. Циљ 7.2. Повећати удео обновљивих извора енергије у укупним. Циљ 7.6. Проширити инфраструктуру и унапредити технологију за потребе снабдевања модерних и одрживих енергетских услуга за све	Поглавље 15. Енергетика

4. Преглед мера за остварење циљева развоја

Мере представљају скуп повезаних акција које се предузимају ради остварења сваког развојног циља, односно постизања циљаног стања дефинисаног релевантним показатељима учинака у новом планском циклусу.

По типу мере могу бити:

- **Подстицајне**, (фискалне мере-субвенције, порези; друге финансијске и нефинансијске мере)
- **Информативно-едукативне**
- **Институционално-управљачко-организационе** (формирање нових и укидање постојећих институција, промена организационе структуре, друге организационе и кадровске мере)
- **Обезбеђење добара и пружање услуга** од стране учесника у планском систему, укључујући и јавне инвестиције (капитални и инфраструктурни пројекти, инвестиције и др.)
- **Регулаторне**, којима се успостављају стандарди и правила у циљу уређења друштвених односа у оквиру надлежности ЈЛС

У дефинисању мера размотрени су ресурси потребни за њихово спровођење и буџетски капацитети на основу актуелног сагледавања и могућих извора финансирања, између осталог:

- приходи и примања буџета ЈЛС;
- сопствени приходи буџетских корисника;
- трансфери из републичког или покрајинског буџета;
- донације ЕУ и других развојних партнера;
- задуживање од међународних финансијских институција (меки кредити);
- задуживање на финансијском тржишту (кредити или обвезнице);
- капитал приватног партнера - јавно-приватна партнерства са или без елемената концесије
- комбинација више извора финансирања

Детаљнија разрада мера, буџетских пројекција и конкретизација извора финансирања по програмским линијама спровешће се приликом каскадирања Плана развоја Панчева на средњорочне трогодишње планове 2023-25 и 2026-28.

У табели у наставку представљене су мере за остварење циљева, са образложењем сваког циља, базним и циљним индикаторима и изворима на основу којих ће се они пратити, надлежним субјектима за имплементацију, роком за реализацију и релевантним буџетским позицијама ЈЛС Панчево.

РАЗВОЈНИ ПРАВАЦ 1: Даље унапређење пословног амбијента са фокусом на домаћу привреду и пољопривреду

Приоритетни циљ 1.1.	Индикатори	Тренутно стање	Циљано стање 2028 год.	Извор за праћење
Повећање капацитета и конкурентског потенцијала привреде Панчева	1.1.1. Укупни пословни приход привредних субјеката Панчева, у ЕУР	1.351.699.019 (Година 2020)	+ 20 процената	АС
	1.1.2. Број привредних субјеката на подручју Панчева	Укупно 7532 Привредна друштва: 929 Предузетници: 5602 (Година 2021)	+ 10 процената	АПР
	1.1.3. Обим укупног извоза привреде Панчева, у ЕУР	259,362.597 (Година 2020)	+ 15 процената	АС
	1.1.4. Број извозника као % укупног броја активних привредних субјеката Панчева	11 % (Година 2020)	13%	АС

Образложење циља:

Претходни плански циклус обележен је значајним резултатима на плану капиталних инвестиција и повећању запошљавања у привреди Панчева. Циљ у новом планском циклусу је да се одржи динамика привредног раста и даље подигне квалитет привредног амбијента као и конкурентности привреде Панчева. Мере и акције у том смислу подразумевале би: даљи рад на опремању постојећих простора у индустријским зонама Панчева или оформљење нових пословно-индустријских зона, са давањем фокуса на домаће привредне субјекте где је то могуће; наставак акција на привлачењу нових инвестиција као и накнадне подршке инвеститорима; укључење домаћих привредника у ланце добављача страних компанија присутних на подручју Панчева, других делова Србије, као и иностранства; реактивирање Привредног савета; институционализација и операционализација сарадње ОЛЕР са ММСП Панчева; циљани подстицаји ка секторима ММСП који имају потенцијал брзог развоја (ИКТ, иновационе делатности, креативне услуге) развој локалних брендова Панчева у спреси са културном и туристичко-гоститељском понудом)

Мере за остварење циља 1.1.

Мера: Даљи развој пословно-индустријских зона Панчева

Тип мере: а) подстицајне б) Институционално-организационе в) обезбеђење добара, инвестиције, јавне набавке
Веза са програмом буџета: Инвестиције, Локални економски развој

Одговорни субјекти: Градско веће, Секретаријат за привреду и економски развој, Секретаријат за инвестиције, ЈП Урбанизам, ЈКП Водовод и канализација

Мера: Привлачење нових инвестиција и брига о постојећим инвеститорима

Тип мере: а) подстицајне б) информативне
Веза са програмом буџета: Локални економски развој

Одговорни субјекти: Секретаријат за привреду и економски развој, Секретаријат за инвестиције
Рок за реализацију: дуги рок

Мера: Реактивирање Привредног савета и операционализација сарадње Града са ММСП Панчева

Тип мере: а) институционално-управљачко-организациона б) информативно-едукативна
Веза са програмом буџета: Локални економски развој

Одговорни субјекти: Градоначелник, Градско веће, Секретаријат за привреду и економски развој
Рок за реализацију: средњи рок

Мера: Циљани подстицаји за секторе ММСП који имају потенцијал брзог развоја, за унапређење конкурентности и развој пословања ради укључења у ланце добављача, за секторе који утичу на развој локалног бренда и културно-туристичке понуде Панчева

Тип мере: а) подстицајна б) информативно-едукативна, подршка сертификацијама
Веза са програмом буџета: Локални економски развој, Развој туризма

Одговорни субјекти: Градоначелник, Градско веће, Секретаријат за привреду и економски развој, Туристичка организација Панчева

Рок за реализацију: дуги рок

Приоритетни циљ 1.2.	Индикатори	Тренутно стање	Циљано стање 2028 год.	Извор за праћење
Обезбеђење адекватних људских ресурса за потребе привредног развоја Панчева	1.2.1. Број укупно запослених на подручју Панчева	32.017 (2020 година)	35 .000	АПР
	1.2.2. Број незапослених лица на 1000 становника	53	40	АС
	1.2.3. Дугорочно незапослена лица, као % незапослених лица	61,2	< 50	АС

Образложење циља:

Један од кључних предуслова за наставак динамичног развоја Панчева је обезбеђење адекватних кадрова, како по броју тако и по образовним профилима и компетенцијама које ће одговорити захтевима тржишта рада у наредном планском циклусу. Актуелно је приметан низ негативних трендова, као што су демографски минус, неравнотежа између потреба привреде и доступних профила, смањено интересовање за већи број занимања и др. Акције у том правцу треба да укључе: снажнију координацију и подршку дијалогу између привреде, Уније послодаваца и образовних установа на плану синхронизације образовних профила локалних школа са потребама тржишта, појачаног повезивања на програмима праксе, дуалног образовања и других програма; Центар за таленте; програми преквалификације; подршка инклузији младих и других осетљивих друштвених категорија кроз укључење на тржиште рада; популаризација дефицитарних занимања; сајмови запошљавања; стипендије; подстицаји самозапошљавању, почетницима у предузетништву, женском предузетништву.

Мере за остварење циља 1.2.

Мера: Јачање сарадње између привреде и образовних институција уз подршку Града
Тип мере: а) информативно-едукативна б) институционално-организационо-управљачка в) обезбеђење добара - инвестиције
Вежа са програмом буџета: Локални економски развој, Средње образовање и васпитање
Одговорни субјекти: Градско веће, Секретаријат за привреду и економски развој, Секретаријат за јавне службе и социјална питања
Рок за реализацију: средњи рок

Мера: Подршка самозапошљавању, почетницима и различитим врстама предузетништва
Тип мере: а) подстицајна б) информативно-едукативна
Вежа са програмом буџета: Локални економски развој
Одговорни субјекти: Секретаријат за привреду и економски развој
Рок за реализацију: средњи рок

Мера: Програми преквалификације, стипендије, праксе у привреди, сајмови запошљавања
Тип мере: а) информативно-едукативна б) организациона в) подстицајна
Вежа са програмом буџета: Локални економски развој, Средње образовање и васпитање
Одговорни субјекти: Секретаријат за привреду и економски развој
Рок за реализацију: средњи рок

Приоритетни циљ 1.3.	Индикатори	Тренутно стање	Циљано стање 2028 год.	Извор за праћење
Стварање предуслова за даљи развој пољопривреде и одржавања пратећих система	1.3.1. Површине пољопривредног земљишта на којима је спроведена комасација	0 ха	5500 ха (КО Глогоњ, КО Јабука, евентуално КО БН Село)	Секретаријат за пољопривреду
	1.3.2. Расположено пољопривредно земљиште по газдинству	око 10 ха	11 - 12 ха	АС
	1.3.3. Дужина атарских путева на територији ЈЛС Панчево (рехабилитованих од 2013. год.)	47,183 км	90 км	Секретаријат за пољопривреду
	1.3.4. Укупне површине пољопривредног земљишта под наводњавањем	791,34 ха	3000 ха	Секретаријат за пољопривреду

Образложење циља:

Нерешени имовинско односи и слабости у инфраструктурној опремљености су фактори који значајно ограничавају развој локалне пољопривреде. У том смислу неопходно је наставити акције на плану комасације пољопривредног земљишта, уређењу имовинско-правних односа, изградњи атарских путева, повећању површина под наводњавањем и одводњавањем, изградњи отресихта, ветрозаштитних појасева и других акција на унапређењу пољопривредне инфраструктуре као и акција на одржавању функционалности пратећих система као што су противградна заштита, пољочуварска служба и др. Обзиром на обимност неопходних интервенција и лимитиран буџет ЈЛС, за капитална улагања (већина потребних средстава) неопходно је обезбедити финансирање из републичких/покрајинских фондова.

Мере за остварење циља 1.3.

Мера: Реализација пројеката комасације и уређења имовинско-правних односа

Тип мере: а) Подстицајна б) Обезбеђење добара и услуга путем јавних набавки

Вежа са програмом буџета: Пољопривреда и рурални развој

Одговорни субјекти: Секретаријат за пољопривреду Града Панчева

Рок за реализацију: дуги рок

Мера: Реализација рехабилитације атарских путева

Тип мере: а) Подстицајна б) Обезбеђење добара и услуга путем јавних набавки

Вежа са програмом буџета: Пољопривреда и рурални развој

Одговорни субјекти: Секретаријат за пољопривреду, село и рурални развој

Рок за реализацију: дуги рок

Мера: Реализација пројеката наводњавања, одводњавања, отресихта

Тип мере: а) Подстицајна б) Обезбеђење добара и услуга путем јавних набавки

Вежа са програмом буџета: Пољопривреда и рурални развој

Одговорни субјекти: Секретаријат за пољопривреду, село и рурални развој

Рок за реализацију: дуги рок

Мера: Одржавање функционалности система противградне заштите, пољочуварске службе и других система у пољопривреди

Тип мере: а) Подстицајна б) Обезбеђење добара и услуга путем јавних набавки

Вежа са програмом буџета: Пољопривреда и рурални развој

Одговорни субјекти: Секретаријат за пољопривреду, село и рурални развој

Рок за реализацију: дуги рок

Приоритетни циљ 1.4.	Индикатори	Тренутно стање	Циљано стање 2028 год.	Извор за праћење
Повећање ефективности локалне пољопривреде, подршка опстанку и развоју сеоских средина.	1.4.1. Конституисан и активан Центар за аграрни развој града Панчева	не	да	Секретаријат за пољопривреду
	1.4.2. Буџетска средства града Панчева усмерена у пољопривреду и рурални развој (у ЕУР, на годишњем нивоу)	4,3 мил. (2020. год)	+ 20 процената	Одлуке о извршењу буџета града Панчева
	1.4.3. Остварене инвестиције за основна средства за делатност Пољопривреда, шумарство и рибарство (у ЕУР, на годишњем нивоу)	8, 3 мил. (2019.)	+ 20 процената	РЗС
Образложење циља:				
У наредном планском циклусу наставити динамичне активности на подизању нивоа информисаности и едукованости пољопривредних субјеката, који ће допринети подизању конкурентности, ефективности и ефикасности локалне пољопривреде и на тај начин помоћи развој и опстанак села. Развити модалитете информисања и подршке пољопривредницима за учешће на иностраним и домаћим конкурсима. Формирање Центра за аграрни развој града Панчева (стручни тим који помаже ПП око документације, обезбедити синхронизацију и централизацију података и праћење статуса пријава). Акције у правцу очувања пољопривреде, увођење добре пољопривредне праксе као и стандарда у циљу заштите ЖС и природних ресурса (превенција деградације земљишта, обнова деградираних земљишта, плодност земљишта, оплемењивање земљишта, правилна и довољна употреба органских и минералних ђубрива. вишегодишњи засади). Едукативне акције у области примене хемијских средстава у пољопривреди; промоције изградње компостишта у ПП газдинствима; јавне презентације годишњих програма и резултата пројеката унапређења ПП инфраструктуре; информатор за ПП, ловачка и друга удружења; решавања проблема амброзије; промоције задрugarства и удруживања пољопривредника; програми подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја; Подстицаји преко конкурса Града Панчева за ПП удружења и кластере, суфинансирање пројеката у ПП и руралном развоју; подршка пројектима удружења грађана са фокусом на пољопривреду.				
Мере за остварење циља 1.4.				
Мера: Едукације и информисање пољопривредника и организација Тип мере: Информативно-едукативне кампање и акције Веза са програмом буџета: Пољопривреда и рурални развој Одговорни субјекти: Секретаријат за пољопривреду, село и рурални развој Рок за реализацију: средњи рок (дефинисање у складу са предвиђеном динамиком сваког програма)				
Мера: Подстицаји програмима и пројектима са циљем унапређења пољопривреде и примене добре произвођачке праксе Тип мере: Подстицајне Веза са програмом буџета: Пољопривреда и рурални развој Одговорни субјекти: Секретаријат за пољопривреду, село и рурални развој Рок за реализацију: средњи рок (дефинисање у складу са предвиђеном динамиком сваког програма)				
Мера: Конституисање Центра за аграрни развој града Панчева Тип мере: Институционално.управљачко-организациона Веза са програмом буџета: Пољопривреда и рурални развој Одговорни субјекти: Градско Веће, Секретаријат за пољопривреду, село и рурални развоја Рок за реализацију: средњи рок				

РАЗВОЈНИ ПРАВАЦ 2: Улагања у инфраструктуру и програме који унапређују Панчево и квалитет живота грађана

Приоритетни циљ 2.1.	Индикатори	Тренутно стање	Циљано стање 2028 год.	Извор за праћење
Развој програмских и системских решења која подржавају функционалност инфраструктуре и урбанистичког планирања Града	2.1.1. Постојање стратешких пројекција развоја Града	не	Инфраструктурне и урбанистичке интервенције спроведене на основу стручних пројекција и реализоване стратешке студије	Секретаријат за урбанизам и ком. дел
	2.1.2. Активан саобраћајни систем "Беовоз" на релацији БГ-ПА	не	да	Секретаријат за урбанизам и ком. дел

Образложење циља:

Динамичан развој привреде и интензивна станоградња представљају својерван изазов за планирање стратешког развоја Града и обезбеђење адекватности инфраструктуре и супраструктуре која ће одговорити захтевима. У том циљу неопходна је израда стратешке студије која ће резултати пројекцијом инфраструктурних и комуналних потреба Града до краја планског циклуса (очекивани број становника, обим привредних активности, потребних прикључака и корисника свих мрежа и комуналних система, други параметри потребни за прецизније димензионисање капиталних интервенција и конкретизацију захтева ЈЛС према надлежним институцијама и предузећима (ЕПС, ЕМС, Железница, Србијас, Трансас, Путеви Србије, Министарство грађевинарства и др. институције);

У оквиру овог развојног циља потребно је укључити и друга програмска и системска решења којима ће се подржати функционалност инфраструктуре и урбанистичко-планских решења, као што су:

Повећање ефикасности решавања имовинско-правних односа (Катастар); подизање квалитета урбанистичко-планских подлога; подршка спровођењу урбанистичко-планских прописа у домену изграђености површина, заштите урбаног градског језгра и културног наслеђа Града; обезбеђивање нових површина за јавне функције и службе и нових зелених површина; повећање минимално обавезног процента зеленила, повећање коефицијента броја паркинг места по функционалној јединици; зонирање станоградње по висинској регулацији; решавање отворених позиција за експропријацију; решавања тема у вези водоизворишта које је на територији Београда; обнављање преговора у вези реактивирања система "Беовоз" као најцелисходнијег вида масовног превоза на релацији ПА-БГ; подршка спровођењу регулатива у домену енергетске ефикасности и спречавању неодговорног понашања у супротности са тим регулативама (приоритет систему даљинског грејања, програми енергетске ефикасности грађевинских објеката, прелазак на ОИЕ; инспекције и санкције и др.)

Мере за остварење циља 2.1.

Мера: Израда стратешке студије у циљу димензионисања инфраструктурних и комуналних потреба Града у новом развојном циклусу

Тип мере: а) обезбеђење услуга - јавне набавке б) организационо-управљачка

Веза са програмом буџета: а) Становање, урбанизам и просторно планирање б) Комуналне делатности

Одговорни субјекти: Градско Веће, Секретаријат за урбанизам, грађевинске, стамбено-комуналне послове и саобраћај

Рок за реализацију: 2022.

Мера: Унапређење урбанистичких подлога и ефикасности решавања имовинско-правних односа

Тип мере: а) организационо-управљачка

Веза са програмом буџета: а) Становање, урбанизам и просторно планирање б) Комуналне делатности

Одговорни субјекти: Секретаријат за урбанизам, грађевинске, стамбено-комуналне послове и саобраћај

Рок за реализацију: средњи рок

Мера: Сарадња са органима управе Београда у домену водоснабдевања и интегрисаних саобраћајних решења

Тип мере: а) институционално-организационо-управљачка б) обезбеђење добара и услуга

Веза са програмом буџета: а) Комуналне делатности

Одговорни субјекти: Секретаријат за урбанизам, грађевинске, стамбено-комуналне послове и саобраћај, ЈП Водовод

Рок за реализацију: средњи рок

Мера: Подршка спровођењу националних и локалних регулатива у домену урбанизма и енергетске ефикасности

Тип мере: а) организационо-управљачка

Веза са програмом буџета: а) Становање, урбанизам и просторно планирање б) Комуналне делатности в) Енергетска ефикасност и ОИЕ

Одговорни субјекти: Секретаријат за урбанизам, грађевинске, стамбено-комуналне послове и саобраћај, Секретаријат за ЗЖС, ЈКП Грејање

Рок за реализацију: дуги рок

Приоритетни циљ 2.2.	Индикатори	Тренутно стање	Циљано стање 2028 год.	Извор за праћење
Изградња, реконструкција и обнављање инфраструктура и мрежа (комуналне, саобраћајне, енергетске, и др.) које подржавају динамични развој Града	2.2.1. Домаћинства прикључена на водоводну мрежу, као % укупног броја домаћинстава	99,6 % (2020 год.)	99,9%	Секретаријат за урбанизам и ком. дел
	2.2.2. Домаћинства прикључена на канализациону мрежу, као % укупног броја домаћинстава	69,5 % (2020 год.)	80%	Секретаријат за урбанизам и ком. дел
	2.2.3. Капацитет јавних паркиралишта	2.850	3.200	ЈКП Хигијена
	2.2.4. Број прикључака на мрежу даљинског грејања	13.000	15.000	ЈКП Грејање
	2.2.5. Број прикључака на дистрибутивни гасоводни систем у Панчеву	7.100	8.000	Енергетски менаџер
Образложење циља:				
У новом планском циклусу неопходне су интервенције у домену обнављања и реконструкције постојећих односно изградње нових инфраструктурних система и објеката који ће обезбедити равнотежу за континуирано растућим потребама привреде и становништва: Изградња система за третман комуналних и индустријских отпадних вода; изградња и реконструкција кишне и фекалне канализационе мреже (као посебни пројекти); проширења водоизворишта, реконструкција делова водовodne мреже и повезивање насељених места на градску мрежу; реконструкција и асфалтирање улица; пројекти једносмерних улица са циљем обезбеђења простора за бицикличичке стазе и паркинг места; повећање капацитета јавних паркиралишта /јавна гаража; равномернија станоградња. Такође је у спрези са централним нивоом управљања и надлежним јавним предузећима потребно радити на унапређењу капацитета мреже електроснабдевања за потребе привреде и становништва, гасног снабдевања, као и на плану измештања теретног железничког саобраћаја (посебно превоза опасних терета) из подручја градског језгра.				
Мере за остварење циља 2.2.				
Мера: Изградња система за третман комуналних и индустријских отпадних вода Тип мере: а) управљачка б) обезбеђење добара - инвестиције, јавне набавке Вежа са програмом буџета: Комуналне делатности Одговорни субјекти: Секретаријат за инвестиције, Секретаријат за урбанизам и комуналне делатности, ЈКП Водовод и канализација Рок за реализацију: дуги рок				
Мера: Улагања у капацитете водовodne мреже и водоизворишта Тип мере: а) управљачка б) обезбеђење добара - инвестиције, јавне набавке Вежа са програмом буџета: Комуналне делатности Одговорни субјекти: ЈКП Водовод и канализација, Секретаријат за инвестиције, Секретаријат за урбанизам и комуналне делатности Рок за реализацију: дуги рок				
Мера: Улагања у капацитете мрежа атмосферске и фекалне канализације (две програмске активности) Тип мере: а) управљачка б) обезбеђење добара - инвестиције, јавне набавке Вежа са програмом буџета: Комуналне делатности Одговорни субјекти: ЈКП Водовод и канализација, Секретаријат за инвестиције, Секретаријат за урбанизам и комуналне делатности Рок за реализацију: дуги рок				
Мера: Улагања у капацитете вреловodne/топловodne мреже система даљинског грејања Тип мере: а) управљачка б) обезбеђење добара - инвестиције, јавне набавке Вежа са програмом буџета: Комуналне делатности Одговорни субјекти: ЈКП "Грејање", Секретаријат за инвестиције, Секретаријат за урбанизам и комуналне делатности Рок за реализацију: дуги рок				
Мера: Улагања у изградњу и реконструкцију друмске саобраћајне мреже и активности на измештању железнице из градског језгра Тип мере: а) управљачка б) обезбеђење добара - инвестиције, јавне набавке Вежа са програмом буџета: Комуналне делатности Одговорни субјекти: Секретаријат за инвестиције, Секретаријат за урбанизам и комуналне делатности, Железнице Србије, Србијапут Рок за реализацију: дуги рок				
Мера: Проширење мреже јавних паркиралишта/гаража Тип мере: а) управљачка б) обезбеђење добара - инвестиције, јавне набавке, јавно-приватно партнерство Вежа са програмом буџета: Комуналне делатности Одговорни субјекти: Секретаријат за инвестиције, Секретаријат за урбанизам и комуналне делатности, ЈКП Хигијена - Паркинг сервис Рок за реализацију: дуги рок				
Мера: Обезбеђење адекватности електроснабдевања и снабдевања гасом Тип мере: а) организационо-управљачка Вежа са програмом буџета: Комуналне делатности Одговорни субјекти: Секретаријат за инвестиције, Секретаријат за урбанизам и комуналне делатности, ЕПС, ЕМС, Србијагас, Трансгас Рок за реализацију: дуги рок				

Приоритетни циљ 2.3.	Индикатори	Тренутно стање	Циљано стање 2028 год.	Извор за праћење
Улагања у инфраструктуру и објекте који доприносе социјалном развоју и квалитету живота грађана Панчева	2.3.1. Број објеката предшколског образовања	30 (2020 год.)	34	АС
	2.3.2. Обезбеђеност простора за реализацију наставе	Неадекватан простор код 5 школа	Обезбеђен простор за школе	Секр. за јавну управу и социјална питања
	2.3.3. Ревитализација објеката културе и фасада зграда у градском језгру	За више објеката потребна ревитализација и обнова	Обновљен Народни музеј, домови културе у насељеним местима и фасаде у градском језгру	Секр. за јавну управу и социјална питања
	2.3.4. Број затворених објеката за базичне спортове	2 (2021 год.)	+ 2 нова објекта	Секр. за јавну управу и социјална питања
Образложење циља:				
У новом планском циклусу потребно је посветити више пажње унапређењу елемената друштвеног амбијента који су од кључног утицаја на квалитет живота грађана, што се односи на следеће акције: у домену социјалног развоја обезбеђење решења простора за 5 панчевачких школа (музичка, балетска, машинска, гимназија, Мара Мандић; проширење капацитета предшколског образовања и васпитања са бар 5 нових вртића; дом ученика; инвестиционо одржавање образовних, здравствених и установа социјалне заштите; простор за саветовалишта за младе при Центру за социјални рад; затворени објекат за базичне спортове са атлетском стазом; базен; реконструкција Народног музеја и инвестиције у заштиту и ревитализацију објеката културе; обнова домовна културе у насељеним местима; обнова фасада у градском језгру; пренамена неких простора за функцију позоришта/биоскопа; простор (депо) за складиштење покретних културних добара. Обзиром на ограничења надлежности, мере за реализацију инвестиција неопходно је спровести у блиској координацији са централним нивоом управљања (надлежна Министарства)				
Мере за остварење циља 2.3.				
Мера: Приоритизација и реализација инвестиција у објекте образовања, васпитања и социјалне заштите Тип мере: а) управљачко-организациона б) обезбеђење добара -инвестиције Веза са програмом буџета: Предшколско, основно и средње образовање и васпитање Одговорни субјекти: Секретаријат за инвестиције, Секретаријат за урбанизам, Секретаријат за јавне службе и социјална питања Рок за реализацију: 2028.				
Мера: Приоритизација и реализација инвестиционог одржавања објеката образовања, васпитања, социјалне заштите, здравствене заштите, културе, спортско-рекреативних објеката Тип мере: а) управљачко-организациона б) обезбеђење добара -инвестиције Веза са програмом буџета: Предшколско, основно и средње образовање и васпитање, Социјална и дечја заштита, Здравствена заштита, Развој културе и информисања, Развој спорта и омладине Одговорни субјекти: Секретаријат за инвестиције, Секретаријат за урбанизам, Секретаријат за јавне службе и социјална питања Рок за реализацију: 2028.				
Мера: Приоритизација и реализација инвестиција у реконструкцију, ревитализацију и заштиту објеката културе Тип мере: а) управљачко-организациона б) обезбеђење добара -инвестиције Веза са програмом буџета: Развој културе и информисања, Одговорни субјекти: Секретаријат за инвестиције, Секретаријат за урбанизам, Секретаријат за јавне службе и социјална питања Рок за реализацију: 2028.				
Мера: Приоритизација и реализација инвестиција у објекте за спорт и рекреацију Тип мере: а) управљачко-организациона б) обезбеђење добара -инвестиције Веза са програмом буџета: Развој спорта и омладине Одговорни субјекти: Секретаријат за инвестиције, Секретаријат за урбанизам, Секретаријат за јавне службе и социјална питања Рок за реализацију: 2028.				

Приоритетни циљ 2.4.	Индикатори	Тренутно стање	Циљано стање 2028 год.	Извор за праћење
Развој програма и системских решења у домену социјалног развоја и квалитета услуга локалне управе	2.4.1. Број лекара специјалиста у здравственим установама Панчева	201 (2021 год.)	+ 5 процената	АС
	2.4.2. Расходи из буџета ЈЛС за услуге социјалне заштите, као % укупних расхода ЈЛС	1,3 % (2018 год.)	+ 20 процената	АС
Образложење циља: Поред инфраструктурних улагања, у области унапређења друштвеног амбијента и квалитета живота грађана планиран је и низ програмских активности и решења, као што су: операционализација сарадње образовних институција са привредом (веза циљ 1.2.) кроз прилагођавање смерова и друге програме; програм обуке за професионални рад за децом у инклузији; програм проширења обима специјалистичких здравствених услуга у насељеним местима; едукативне кампање у циљу подстицања превентивне здравствене заштите; програми саветовалишта за младе и друге циљне групе становништва; програм умрежавања и размене информација локалних установа (Центри за социјални рад, школе и др.); програм дигитализације у циљу презентације културног наслеђа Панчева (уз укључење ученика ИТ смерова) и повезивање са програмима културног наслеђа и привреде (развој локалног брэнда- веза циљ 1.1.); програми ревитализације старих традиционалних заната Панчева (могућност повезивања са решењем за ревитализацију пиваре Вајферт); програми спортско-рекреативног садржаја за грађанство. За остварење амбициозно постављених циљева развоја у новом планском циклусу неопходна су и континуирана унапређења капацитета и компетенција стручних служби и кадрова Градске управе и установа које делују у Граду, што укључује и неопходна кадровска оснажења појединих функција које су у претходном периоду радиле у значајно смањеном капацитету. Као и код претходног циља 2.3., због ограничене надлежности ЈЛС мере за реализацију већине програма неопходно је спровести у блиској координацији са централним нивоом управљања (надлежна Министарства)				
Мере за остварење циља 2.4.				
Мера: Реализација програма у области образовања и васпитања Тип мере: а) институционално-организационо-управљачка б) информативно-едукативна в) обезбеђење добара и услуга- ЈН Веза са програмом буџета: Предшколско, основно и средње образовање и васпитање Одговорни субјекти: Секретаријат за јавне службе и социјална питања, Мин. просвете, Мин. рада и социјалне заштите Рок за реализацију: дуги рок				
Мера: Реализација програма у области здравствене заштите и социјалне заштите Тип мере: а) институционално-организационо-управљачка б) информативно-едукативна в) обезбеђење добара и услуга- ЈН Веза са програмом буџета: Здравствена заштита, Социјална и дечја заштита Одговорни субјекти: Секретаријат за јавне службе и социјална питања, Мин. здравља, Мин. рада и социјалне заштите Рок за реализацију: дуги рок				
Мера: Реализација програма у области културе и информисања, туризма, омладине и спорта Тип мере: а) институционално-организационо-управљачка б) информативно-едукативна в) обезбеђење добара и услуга- ЈН Веза са програмом буџета: Развој културе и информисања, Развој омладине и спорта, Развој туризма Одговорни субјекти: Секретаријат за јавне службе и социјална питања, Мин. културе, Мин. спорта и омладине Рок за реализацију: дуги рок				
Мера: Унапређење кадровских и стручних капацитета служби Градске управе и установа које спроводе развојне циљеве Тип мере: а) институционално-организационо-управљачка б) информативно-едукативна Веза са програмом буџета: према релевантном програму који ће подржавати Одговорни субјекти: Секретаријат за јавне службе и социјална питања Рок за реализацију: дуги рок				

РАЗВОЈНИ ПРАВАЦ 3: Зеленија и здравија животна средина

Приоритетни циљ 3.1.	Индикатори	Тренутно стање	Циљано стање 2028 год.	Извор за праћење
Унапређење система управљања отпадом и чинилаца животне средине	3.1.1. Стопа рециклирања комуналног отпада	2%	5%	ЈКП
	3.1.2. Стопа третмана комуналних отпадних вода	0%	Изграђен и активан систем за третман и покривен већи део Града и насељених места > 60%	ЈКП

Образложење циља:

Панчево је средина оптерећена вишедеценијским интензивним индустријским развојем, са видљивим последицама у више аспеката животне средине. Динамичан раст привреде и станоградње иницирају потребу спровођења интервенција у новом планском циклусу у овој области, од којих је једна од најзначајнијих у домену управљања отпадом и превенције загађења воде и замљишта. Поред инфраструктурних мера које су описане у циљу 2.2. и које у делу третмана отпадних вода и канализационе мреже доприносе овом циљу, предвиђене су и следеће акције на овом плану: обезбеђење средстава за сегрегацију отпада ; појачани капацитети мониторинга квалитета вода (купалишта, подземне воде индустријске зоне); превентивно-едукативне мере у циљу едукације становништва у области рециклаже отпада; појачане мере санкција према генераторима отпада, сметлишта и загађења воде и земљишта; кадровско оснажење инспекција; подршка реализацији програма ЈКП "Хигијена" у домену управљања отпадом, реализацији затварања Старе депоније, експлоатацији Нове депоније, програмима 5 Центара, чишћења дивљих депонија; улагања у опрему ЈКП по насељеним местима; преусмерење средстава екотаксе у буџет за решавање еколошких проблема; програми у области циркуларне економије.

Мере за остварење циља 3.1.

Мера: Програм сегрегације комуналног отпада

Тип мере: а) обезбеђење добара и услуга б) информативно-едукативна

Вежа са програмом буџета: Заштита животне средине, Комуналне делатности

Одговорни субјекти: ЈКП Хигијена и ЈКП по насељеним местима, Секретаријат за ЗЖС

Рок за реализацију: средњи рок

Мера: Подршка реализацији улагања у програме и опрему ЈКП у области управљања отпадом

Тип мере: а) обезбеђење добара и услуга - инвестиције

Вежа са програмом буџета: Инвестиције, Комуналне делатности

Одговорни субјекти: ЈКП Хигијена и ЈКП по насељеним местима, подршка Секретаријат за ЗЖС

Рок за реализацију: дуги рок

Мера: Подизање капацитета контроле и спровођења мониторинга ЖС

Тип мере: а) институционално-органizaciono-управљачка б) обезбеђење добара и услуга -ЈН

Вежа са програмом буџета: Заштита животне средине

Одговорни субјекти: Секретаријат за ЗЖС

Рок за реализацију: средњи рок

Мера: Програми едукација становништва и привредних субјеката у домену управљања отпадом, рециклаже и превенције загађења ЖС

Тип мере: а) информативно-едукативна

Вежа са програмом буџета: Заштита животне средине

Одговорни субјекти: Секретаријат за ЗЖС, ЈКП Хигијена и ЈКП по насељеним местима

Рок за реализацију: средњи рок

Приоритетни циљ 3.2.	Индикатори	Тренутно стање	Циљано стање 2028 год.	Извор за праћење
Унапређење квалитета ваздуха и повећање површина под зеленилом	3.2.1. Територија под шумом, као % укупне површине ЈЛС	4,3% (2020 год.)	6%	АС
	3.2.2. Измерена годишња концентрација суспендованих честица PM10 у ваздуху у $\mu\text{g}/\text{m}^3$ по мерној станици	51 (2021 год., Народна башта)	< 40	Секр. за ЗЖС
	3.2.3. Измерена годишња концентрација суспендованих честица PM2.5 у ваздуху у $\mu\text{g}/\text{m}^3$ по мерној станици	38 (2021 год., Народна башта)	< 25	Секр. за ЗЖС
	3.2.4. Измерена годишња концентрација бензоапирена за просечну годишњу вредност укупног садржаја честица PM10 у ng/m^3 по мерној станици	0,6 (2021 год., Стрелиште)	< 1	Секр. за ЗЖС
	3.2.5. Измерена дневна концентрација NH3 у ваздуху у $\mu\text{g}/\text{m}^3$ по мерној станици	0 (2021 год., Народна башта)	< 100	Секр. за ЗЖС
	3.2.6. Број сатних прекорачења дозвољене концентрације NO2 у ваздуху у $\mu\text{g}/\text{m}^3$ по мерној станици	5 (2021 год., Народна башта)	< 18	Секр. за ЗЖС
Образложење циља: Комбинација фактора присуства великих индустријских капацитета, високог степена коришћења фосилних горива у саобраћају и индивидуалним ложиштима уз веома мали ниво површина под зеленилом сврстава Панчево у места са континуираним проблемом квалитета ваздуха. На овом плану предвиђене су следеће акције у новом планском циклусу: повећање капацитета мониторинга квалитета ваздуха; појачање санкција према генераторима загађења ваздуха и преусмеравање средстава од казни у буџет за унапређење ЗЖС; подстицаји за коришћење еколошких возила и јавног превоза; формирање бициклических стаза посебно на траси Еуро Вело б руте; програми повећања степена шумљености (израда студије са Шумарским факултетом), шумљавање некавалитетног земљишта у јавној својини; ревитализација заштитних зелених појасева и парковских површина; израда ветрозаштитних појасева; израда катастра зеленила; могућност развоја линијских паркова, повећање зелене инфраструктуре; наставак активности на уређењу парка природе "Поњавица" - одмуљавање, шумљавање и координација са власницима околних имања; сузбијање амброзије & едукација; рекреативно-излетнички програми; информативно-промотивне активности у локалним листовима које промовишу ЗЖС и одрживи развој, конкурсна такмичења, пројекат "Здрав град", акција "Дан без аутомобила" и сл.				
Мере за остварење циља 3.2.				
Мера: Програми и подстицаји у циљу унапређења квалитета ваздуха и здравије животне средине Тип мере: а) подстицајна б) обезбеђење добара и услуга Вежа са програмом буџета: Заштита животне средине Одговорни субјекти: Секретаријат за заштиту животне средине Рок за реализацију: Дужи рок				
Мера: Повећање капацитета мониторинга квалитета ваздуха и спровођења контролних активности и инспекција Тип мере: а) институционално-организационо-управљачка б) обезбеђење добара и услуга Вежа са програмом буџета: Заштита животне средине Одговорни субјекти: Секретаријат за заштиту животне средине Рок за реализацију: Средњи рок				
Мера: Улагања у програме и пројекте у вези шумљавања и ревитализације постојећих зелених површина Тип мере: а) институционално-организационо-управљачка б) обезбеђење добара и услуга Вежа са програмом буџета: Заштита животне средине Одговорни субјекти: Секретаријат за заштиту животне средине, ЈКП Зеленило Рок за реализацију: Дужи рок				
Мера: Информативно-едукативне и промотивне активности у циљу популаризације здраве ЖС, квалитета ваздуха и зеленила Тип мере: а) информативно-едукативна б) обезбеђење добара и услуга Вежа са програмом буџета: Заштита животне средине Одговорни субјекти: Секретаријат за заштиту животне средине Рок за реализацију: Дужи рок				

Приоритетни циљ 3.3.	Индикатори	Тренутно стање	Циљано стање 2028 год.	Извор за праћење
Повећање енергетске ефикасности и степена коришћења обновљивих извора енергије	3.3.1. Укупна потрошња примарне енергије на годишњем нивоу на подручју ЈЛС Панчево	4800 toe	умањење за 3%	
	3.3.2. Укупни удео енергије из ОИЕ у односу на укупну енергетску потрошњу на подручју ЈЛС Панчево	0%	1%	

Образложење циља:

У складу са усвојеним националним стратегијама и законском регулативом, ЈЛС Панчево има обавезу уштеде 1% примарне енергије на годишњем нивоу. У циљу енергетске ефикасности и смањења коришћења фосилних горива у наредном планском циклусу планирају се следеће акције: израда трогодишњег Плана и програма енергетске ефикасности (покренута ЈН за први трогодишњи период); подстицајне и промотивне мере за прикључење на систем даљинског грејања и смањење броја индивидуалних ложишта; подстицајне мере за прикључење на гас; подстицајне мере за савремену изолацију објеката и замену столарије, као допуна републичком програму (финансирање 50-50%); подстицаји за замену индивидуалних котларница на фосилна горива; промотивне и подстицајне мере за коришћење обновљивих извора енергије (соларни колектори); пројекат унапређења јавног осветљења у циљу уштеде енергије; У циљу реализације програма неопходна су и унапређења капацитета енергетског менаџмента у смислу броја и обучености кадрова, као и информативно-едукативне акције у циљу популаризације енергетске ефикасности, зелене енергије и смањења трошкова карбонских такси у перспективи.

Мере за остварење циља 3.3.

Мера: Подстицаји за прикључење на систем даљинског грејања и гасоводну мрежу, за замену индивидуалних ложишта и за коришћење енергије из ОИ (соларни колектори), за изолацију објеката и замену столарије

Тип мере: а) подстицајна

Већа са програмом буџета: Енергетска ефикасност и ОИЕ

Одговорни субјекти: Секретаријат за ЗЖС, ЈКП Грејање

Рок за реализацију: дужи рок

Мера: Информативно-едукативне и промотивне активности у циљу популаризације енергетске ефикасности, смањења употребе фосилних горива и значаја неутрализације трошкова за карбонске таксе

Тип мере: а) информативно-едукативна б) обезбеђење добара и услуга

Већа са програмом буџета: Енергетска ефикасност и ОИЕ

Одговорни субјекти: Секретаријат за заштиту животне средине

Рок за реализацију: Средњи рок

Мера: Унапређење капацитета енергетског менаџмента

Тип мере: а) информативно-едукативна б) институционално-организационо-управљачка

Већа са програмом буџета: Енергетска ефикасност и ОИЕ

Одговорни субјекти: Секретаријат за заштиту животне средине

Рок за реализацију: Средњи рок

5. Механизам имплементације, праћења остварења, извештавања и вредновања Плана развоја

За остварење Плана развоја ЈЛС неопходно је успостављање институционалног оквира и дефинисање надлежности субјеката у пословима имплементације, мониторинга, извештавања и вредновања учинака Плана.

5.1. Имплементација Плана развоја

У планском циклусу 2022-28 ЈЛС Панчево по први пут овај механизам креира у складу са новом регулативом ЗоПС и пратећим Уредбама, која предвиђа да се План развоја ЈЛС спроводи кроз процес планирања и доношења докумената јавних политика нижег нивоа – средњорочних планова и финансијских планова ЈЛС, као и прописа који се доносе у складу са законом и статутом ЈЛС Панчево.

План развоја ЈЛС Панчево се операционализује кроз израду и доношење средњорочних планова ЈЛС Панчево, који се у овом планском циклусу доносе по усвајању овог Плана развоја за трогодишње периоде 2023-25 и 2026-28 године.

Циљеви и мере дефинисане у Плану развоја ЈЛС Панчево су на вишем нивоу општости, што имплицира да се у средњорочним плановима спроведе логичко каскадирање свих приоритетних циљева на више посебних циљева. По истом принципу, мере дугорочнијег и обухватнијег карактера које су дефинисане у Плану развоја, у средњорочним плановима се даље разрађују на конкретније посебне мере и програмске акције.

Сваки посебни циљ из средњорочног плана преузима се као циљ буџетског програма у оквиру кога ће се распоредити средства за остварење тог циља, што захтева блиску координацију са финансијским планирањем, односно програмским буџетирањем и годишњим календарима обједињеног процеса планирања и буџетирања. У том смислу, надлежности за имплементацију се распоређују по органима Градске управе и организацијама чији је оснивач Град, релевантно садржају посебних циљева и позицијом програмског буџета на који се они односе. Поред структура ЈЛС Панчево, у зависности од конкретно постављених циљева и мера, у имплементацију се укључују и друге институције и организације, као и друге ЈЛС уколико се ради о циљевима за које је потребна синергија више субјеката.

5.2. Праћење остварења, извештавање и вредновање учинака Плана развоја

У складу са описаним механизмом имплементације, ниво остварења Плана развоја Панчева прати се преко праћења остварења средњорочних планова, који преузимају показатеље – индикаторе почетних и циљаних вредности постављене у Плану развоја и прате их током имплементације.

Одговорност за прикупљање података за праћење имају руководиоци служби /одељења надлежних за податке у релевантним областима. Подаци се могу прикупљати из више извора, као што су: а) званично доступне базе података као што су Аналитички сервис ЈЛС, Завод за статистику, АПР и друге; б) стандардизовани обрасци за прикупљање података од стране свих органа и организација који су дефинисани као надлежни за спровођење планских циљева и мера; в) примарни подаци које ЈЛС може прикупљати путем анкета, фокус група, упитника, и др. средстава.

Од круцијалног значаја за квалитет сагледавања прогреса реализације планова је да мониторинг буде континуиран током целог процеса и да се обезбеди објективност, тачност и благовременост података.

На основу прикупљених података мониторинга из описаних извора, као и пратећих анализа, на трогодишњем нивоу и паралелно са поступком вредновања остварења средњорочних планова спроводиће се преиспитивање остварења и вредновање учинака Плана развоја, у виду ex-post анализе. На основу резултата евалуације учинака и евентуално идентификованих ограничења или ризика по остварење појединих планских циљева Градско веће и Скупштина ЈЛС Панчево могу донети одлуку о иницирању ревизије Плана развоја, на основу чега ће се приступити изради предлога измена и допуна Плана и потребним усклађивањима.

Извештавање о спровођењу средњорочних планова које је истовремено и извештавање о спровођењу Плана развоја, у складу са прописима спроводиће се на годишњем нивоу.

Извештавање о постигнутим учинцима Плана развоја спроводиће се на трогодишњем нивоу.

Обе врсте извештаја објављиваће се на интернет страни Града Панчева, односно уношени у Јединствени информациони систем ЈЛС по његовом успостављању.

Прилози – анекси

Анекс 1. Проширени преглед и подаци о анализи актуелног стања и реализацији претходне Стратегије развоја Града

Анекс 2. Резултати процеса консултација